

SOSYAL HİZMET

Sosyal Hizmet Uzmanları Yayınları Derneği Merkez Yayın Organı

- ◆ Panel Dosyası ◆ Basında Panel Olayı ◆ Uğur Mumcu Dosyası
- ◆ Memur Sendikaları ◆ Kadın Suçluluğu ◆ Evde Bakım Projesi
- ◆ Özürlülerin Yaşam Alanları ◆ İzmir Şubemiz Açıldı ◆ Sağlık Bakanlığı Yasa Tasarısına Önerilerimiz ◆ Cuma Söyleşileri

Yıl : 3 Sayı : 8

NİSAN 1993

SOSYAL HİZMET

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
Genel Merkez Yayın Organı

SAHİBİ

Sosyal Hizmet Uzmanları
Derneği Adına
Doğan Karslı
(Genel Başkan)

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Emine Keser Yıldırım
Genel Yönetim Kurulu
Üyesi

YAYINA HAZIRLAYAN

Selami İnce
Genel Yönetim Kurulu
Üyesi

YIL : 3
SAYI : 8

Şubat, Mart, Nisan 1993
Üç Ayda Bir Yayınlanır

YAZIŞMA ADRESİ

Sosyal Hizmet
Uzmanları Derneği
Elgün Sok.No: 13/6
Necatibey/ANKARA
Tel : 230 40 24

Hesap Numarası

T. Vakıflar Bankası
Keçiören Şubesi
No: 40-40010-3
T. Garanti Bankası

İÇİNDEKİLER

Okurlarımıza.....	1
Panel Dosyası.....	2
Panele Kimler Katıldı.....	3
Basın Açıklaması.....	5
Basında Panel Olayı.....	8-11
Ülkemiz Memurları ve Sendikalar.....	12
Evde Bakım Projesi.....	15
Mumcu Niçin Öldürüldü?.....	19
Uğur Mmucu'ya Bombalı Saldırı.....	21
Kadın Suskunluğu.....	23
İzmir'den Merhaba.....	26
Sağlık Bakanlığı Yasa Tasarısı.....	27
Faaliyet Mektupları.....	31
Özürlüler İçin Yaşam alanları.....	38

OKURLARIMIZA

Değerli Meslektaşlarımız,

Sizlere olağanüstü genel kuruldan bu güne kadar, "mektup, bülten"lerle ulaşmaya, yaptıklarımızı, yapacaklarımızı özet olarak bu yolla aktarmaya çalıştık. Elbette yapacaklarımızın tümünü birkaç sayfalık mektuplara sığdırmamız olası değildi.

Amacımız; daha önce de yayınlanan dergimizi yayınlamaya devam etmek; hem mesleki , hem de dünya ve ülkemiz gerçeklerine yer veren nitelikte bir dergi çıkarmaya çalışmaktır. Tüm çabalarımıza karşı bütün olayları, yaptıklarımızı, dergide yayınlamak üzere derneğimize gönderdiğiniz çalışmalar, bir dergiye sığdıramadık. Bu bizi hem üzdü hem de sevindirdi. Bizi üzdü çünkü, gönderdiğiniz yazıların hepsini yayınlamadık. Bizi sevindirdi çünkü, sayfalarımıza sığdıramadığımız çoklukta yazı göndererek, ilgilerinizi, örgütünüz olan güveninizi belli ettiniz. Yine sevindik çünkü, yaklaşık dört ay gibi kısa sürede gerçekleştirmemize katkıda bulunduğunuz faaliyetlerimizi bu yayının sayfalarına sığdıramadık.

Derneğimizin ve yayın organımızın devamlılığını esas aldığımız için derginin ismini değiştirmedik. Çok değişik grupların yönetime gelip - gitmeleri, demokrasinin gereği. Ancak örgütümüz hep yaşayacak. Bu nedenle derginin ismi ile de süreklilik kazanması ve yayın hayatını sürdürmesi ilkesini benimsedik. Derginin sadece sosyal hizmet uzmanlarınca değil, toplumun, diğer ilgili kesimlerince de okunabilen bir nitelik kazanması dileğimiz. Biz bunun ilk örneğini vermeye çalıştık. Önemli olan ilke birliği olduğu için, bizden sonra gelecek yönetimlerin çok daha nitelikli bir dergiyi hedefleyebilecekleri kesin inancını taşıyoruz.

17 Nisan 1993 Cumartesi günü genel kurulumuzu yapacağız. Çeşitli grupların bu demokratik seçimlerde yarışması doğal. İnaniyoruz ki, bu seçimleri gruplar değil sosyal hizmet uzmanları kazanacak. İsimler değişebilir. Ancak bugün kü yönetimin anlayışını sürdürecektir bir grupta karşınızda olacak ve güveninizi alırsak bu derginin 9. sayısında yine birlikte olacağız.

Saygılarımızla

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
Genel Yönetim Kurulu

PANEL

Üyelerimizin çok büyük bir kısmının görevli olduğu, mesleğimizi ve hizmet verdiğimiz grupları çok yakından ilgilendiren "Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yasa Tasarısı"nı tartışmak, ülkemiz koşullarına daha uygun, daha eksiksiz ve olabildiğince hatasız bir yasa oluşmasına katkı vermek amacı ile bir panel organize ettik.

Herşey aşağıdaki davetiyeyi gönderdikten ve toplantıyı gerçekleştirdikten sonra başladı.

PANEL

Konu : KADIN VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI YASA TASARISI

Başkan : Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Doğan Karşı

Konuşmacılar : CHP temsilcisi : Birgen Keleş
DYP Temsilcisi : Ali Şevki Erek
SHP Temsilcisi : Önay Alpago
Sos. Hiz. Uzmanları
Derneği Temsilcisi : Müjdat Ünsalan

Not : Konuşma sırası partilerin alfabetik sırasına göre düzenlenmiştir.

Tarih : 22.02.1993
Saat : 14.00
Yer : Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Toplantı Salonu

"Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yasa Tasarısı"nın tartışılacağı paneli onurlandırmanızı dilerim.

SOSYAL HİZMET UZMANLARI
DERNEĞİ YÖNETİM KURULU
ADINA

Doğan KARSLI
Başkan

DOSYASI

Panele Kimler Katıldı, Ne Dediler, Ne Oldu

Hükümetin SHP kanadından Devlet Bakanı olan Sayın Türcan Akyol "memurlarım beni elıştiremez" diyerek aynı zamanda SHÇEK Ankara İl Md. Yardımcısı olan Dernek başkanımız Doğan Karşı'yı önce İl Md.Yrd. cılığı görevinden aldı. Sonra da 50. ci Yıl Yetiştirme Yurdu'na Sosyal Hizmet Uzmanı olarak atadı. Dernek yöneticileri ve Sosyal Hizmet Uzmanları çeşitli temaslarda bulunarak bu anti demokratik uygulamanın düzeltilmesine çalışırken Dernek Genel Saymanı Erdal Bozkurt ile Denetleme Kurulu Üyesi İbrahim Göltaş da Etimesgut Yetiştirme Yurdu ile Seyranbağları Huzurevine atandıkları haberini aldılar.

SHP, DYP, ve CHP temsilcileriyle derneğimiz temsilcisinin konuşmacı olarak katıldığı panel dernek başkanımız Doğan Karşı'nın yönetiminde 22 Şubat günü Ankara'da SHÇEK Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Karşı'nın kısa açış konuşmasında uzmanların ve dernek üyelerinin bakanlığın "Sosyal Hizmetler Bakanlığı" ve "Kadın Bakanlığı" olarak ayrı ayrı iki bakanlık kurulmasını istediklerini belirtmesinden sonra diğer konuşmacılar da konuyu bu çerçevede etrafında tartışmayı sürdürdüler.

Hizmetler Bakanlığı kurulmasına karşı değilim. Türkiye'de kadınların hızla haklarını aramaya başladıkları gözleniyor. Kadın hakları konusu önemli. Bu açıdan bakıldığında iki bakanlık ihtiyacı görülüyor. Yasa tasarısının eksik olduğunu ben de kabul ediyorum" dedi.

SHP adına konuşan PM Üyesi Önay Alpago, yasa tasarısının hazırlanış biçimiyle bireye karşı olduğunu belirterek tasarının genişletilmesi gerektiğini söyledi. Kadının ve erkeğin "birey olma hakları"nın gözardı edildiğini belirten Alpago, erkeklerin de eğitilmesi

Panelistler toplu halde

İlk konuşmacı DYP temsilcisi eski Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Erek, yasanın son biçimini almadığını belirtti ve derneğin kendi görüşünü bundan sonra da savunabileceğini söyledi. Erek, "ben de Sosyal

ve sorumlu tutulması gerektiğini savundu.

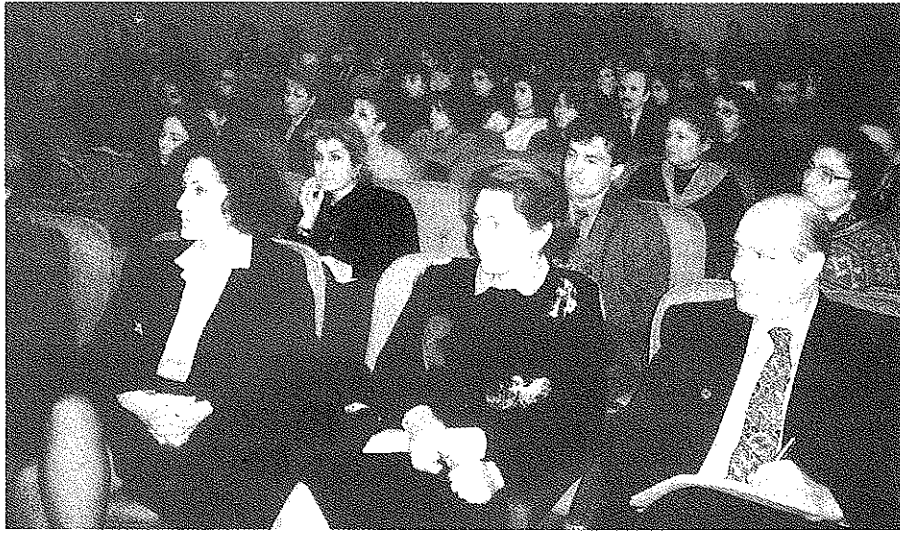
CHP temsilcisi Birgen Keleş ise tasarıyı eleştirerek "bakanlık kurulacak diye kadın zavallı bir konuma

Dernek olarak, bakanlık kurulmasının "takipçisi" olacağımızı anlatan Ünsalan, katkılarımızın dikkate alınması için de elden gelen herşeyin yapılacağını anlattı. Yaklaşık 3 saat kadar süren tartışmalardan sonra üç parti temsilcisi de Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin fikrinde mutabakata vardılar. Yani tasarının alelacele hazırlandığı, kadınlara da sosyal hizmetler camiasına da çok yararlı olamayacağı noktasında görüş birliğine varıldı.

düşürülmüş, kadın, korunmaya muhtaçlar kategorisinde yer alıyor. Bu durum düzeltilmeli" dedi. Keleş, tasarının uluslararası sözleşmelere ve normlara da aykırı olduğunu savundu.

Derneğimiz adına konuşan SHU Müjdat Ünsalan, sosyal hizmetler camiasının bir kadın bakanlığı kurulmasına karşı olmadığını ancak Türkiye'de bir "Sosyal Hizmetler Bakanlığı"nın kurulmasının da şart olduğunu anlattı. Ünsalan, tasarının meslek örgütlerinden, daha da önemlisi sosyal hizmet camiasının görüşü alınmadan

hazırlandığını anlatarak, "katılımcı, demokratik anlayış nerede?" diye sordu. Dernek olarak, bakanlık kurulmasının "takipçisi" olacağımızı anlatan Ünsalan, katkılarımızın dikkate alınması için de elden gelen herşeyin yapılacağını anlattı. Yaklaşık 3 saat kadar süren tartışmalardan sonra üç parti temsilcisi de Sosyal Hizmet Uz-

Paneli çok sayıda sosyal hizmet uzmanı ve davetli izledi.

manları Derneği'nin fikrinde mutabakata vardılar. Yani tasarının alelacele hazırlandığı, kadınlara da sosyal hizmetler camiasına da çok yararlı olamayacağı noktasında görüş birliğine varıldı.

Bizim değerlendirmemize göre, oldukça düzeyli ve yararlı bir toplantı da demokratik bir örgüt olarak, bir meslek örgütü olarak, görevimiz olan bir konuyu gündeme getirdik. Alkış beklemiyorduk ama ceza da beklemiyorduk.

SONUÇ:

Hükümetin SHP kanadından Devlet Bakanı olan Sayın Türkan Akyol "memurlarım beni eliştiremez" diyerek aynı zamanda SHÇEK Ankara İl Md. Yardımcısı olan Dernek başkanımız Doğan Karslı'yı önce İl Md.Yrd. cılığı görevinden aldı. Sonra da 50. ci Yıl Yetiştirme Yurdu'na Sos

yal Hizmet Uzmanı olarak atadı. Dernek yöneticileri ve Sosyal Hizmet Uzmanları çeşitli temaslarda bulunarak bu anti demokratik uygulamanın düzeltilmesine çalışırken Dernek Genel Saymanı Erdal Bozkurt ile Denetleme Kurulu Üyesi İbrahim Göltaş da Etmesgut Yetiştirme Yurdu ile Seyranbağları Huzurevine atandıkları haberini aldılar.

Olayı öğrenen SHP Genel Merkez yöneticileri ve millet vekilleri duyarlı davrandılar.

Konu kamuoyu ve basına yansıdı.

Basında Çıkan Haberler Üzerine Konu İle İlgili Olarak Yapılan Basın Açıklaması

Panel sonrasında bilemediğimiz ve anlamakta güçlük çektiğimiz bir nedenle Sayın Türkan Akyol aynı zamanda bakanlığına bağlı birimlerde görev yapan Dernek Başkanı ile bir kısım dernek yöneticisini görevden aldı ve görev yerlerini değiştirdi. Derneğimiz ve üyelerinin kabul edemediği ve yeniden gözden geçirilmesini istediği uygulama budur. Sayın yetkililer ve özellikle Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı sayın Erdal İnönü ile yapılan görüşmede de bu dilek ifade edilmiştir.

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkez Yönetim Kurulu adına Genel Başkan Doğan Karslı ile Genel Sekreter Gül Erdost 23.03.1993 günü aşağıdaki basın açıklamasını yapmışlardır.

Son günlerde çeşitli basın ve yayın organlarında, özellikle 20-21.03.1993 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde derneğimizi de konu alan ve zaman zaman da derneğimizce açıklanmış izlenimi veren haber ve yorumları dikkatle izlemekteyiz.

Kamuoyuna ve tüm üyelerimize şu hususu önemle belirtiriz ki, derneğimiz yönetim kurulunca bugüne kadar her hangi bir basın veya yayın kuruluşuna hiçbir açıklama yapılmamış ve görüş bildirilmemiştir.

Derneğimiz, bir meslek örgütüdür. Mesleki konularda görüş belirleme, ülke ve hizmet verdiğimiz gruplara daha iyi hizmet götürülmesini sağlayacak öneri ve görüşleri hayata geçirme ve ilgili ve yetkili makamlara ulaştırmaya yönelik çalışmalar yapmakla görevlidir. Bu rol ve işlevini bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da özenle sürdüreceği muhakkaktır.

Çeşitli basın ve yayın organlarında çıkan haber ve yo-

rumların derneğimizle ilgili olan kısmı aşağıda açıklandığı gibidir.

Halen T.B.M.M. Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu'nca bir alt komisyona sevk edilmiş bulunan Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu'nda görüşüldükten sonra sırasıyla Anayasa, Bütçe-Plan komisyonlarında daha sonra da T.B.M.M. genel kurulunda görüşüleceği bilinen "Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yasa Tasarısı", ülkemiz, hizmet verdiğimiz gruplar ve mesleğimiz açısından eksiksiz ve gereksinimlere yanıt verecek nitelik ve yapıda olmasına katkıda bulunmak amacıyla bir panel organize ettik.

Bu panele davet ettiğimiz siyasi partilerin genel başkanları kendileri yerine partilerini temsilen sırasıyla; CHP adına Sayın Birgen Keleş'i, SHP adına Sayın Önay Alpago'yu, DYP adına Sayın Ali Şevki Ereki, ANAP adına Sayın H. İbrahim Özsoy'u görevlendirdiklerini bildirdiler. Panel kesinleşince konudan sorumlu Devlet Bakanı Sayın Türkan Akyol'u açılış konuşmasını yapmak veya panelist olarak davet etmek istedik. Toplantımıza ANAP temsilcisi ve Devlet Bakanı Sayın Türkan Akyol katılmadılar.

Panel sonrasında bilemediğimiz ve anlamakta güçlük çektiğimiz bir nedenle Sayın Türkan Akyol aynı zamanda bakanlığına bağlı birimlerde görev yapan Dernek Başkanı ile bir kısım dernek yöneticisini görevden aldı ve görev yerlerini değiştirdi. Derneğimiz ve üyelerinin kabul edemediği ve yeniden gözden geçirilmesini istediği uygulama budur. Sayın yetkililer ve özellikle de Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı sayın Erdal İnönü ile yapılan görüşmede de bu dilek ifade edilmiştir.

Milletvekillerinin basında da ifade edildiği gibi imza toplanmaları, parti gruplarında konuyu görüşmeleri, partilerinin bir bakanı değiştirmek istemeleri gibi, derneğimizin boyutunu aşan, ayrıca görev de olmayan,

kendi özgür iradeleriyle yaptıkları parti içi çalışmalarda

nedeniyle bu konuya da ilgi duyması olabilir.

Panelistlerin konuşmaları dikkatle dinlendir.

derneğimizin rolü olamayacağı da açıktır. Bu olsa olsa, SHP'nin tüzüğü, parti anlayışı ve demokrasiye olan duyarlılığı

Sonuç olarak diyoruz ki:

Biz bir meslek örgütü olarak, mesleğimizi ilgilendiren konularda bilimsel çalışmalar yapmak, mesleki görüşlerimizi belirlemek ve ilgililere aktarmak gibi asli görevlerimizden biri olan "Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" ile ilgili görüşlerimizi belirlemek ve daha iyi ve eksiksiz bir yapılanma için katkı vermek amacıyla bir panel organize ettik. Bu toplantının sonuçları dileğimizin tersine amacını aşan bir biçimde kimi kesimlerce yorumlandı ve yorumlanmaktadır. Bu yorumlarla da ilişkimiz yoktur.

Toplantı sonrasında Sayın Türkan Akyol'un kendisine yanlış ve yanlış aktarılan bilgiler ışığında almış olduğunu sandığımız kararını yeniden gözden geçirmesini dilemekten öte bir amacımız yoktur. Kamuoyu ve üyelerimize saygıyla duyururuz.

Panel Olayında Son Durum

Derneğimiz yönetim kurulu, olayı her aşamada toplanarak değerlendirdi. Ankara'da bulunan üyelerimiz çağrılarak görüşleri alındı. Neler yapılabileceği konusu tartışıldı. Bu anti-demokratik uygulamanın düzeltilmesini sabırla bekliyoruz. Sonuç alınamaması halinde yapılacak çalışmalar belirlendi.

Bu olayın her aşamasında Sosyal Hizmet Sen (Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası) derneğimizle birlikte hareket ederek, örnek bir dayanışma sergiledi. Diğer memur sendikaları ve kitle örgütleri de bu uygulamayı kınadı ve her konuda destek vereceklerini söylediler.

643 nakaan fono 44849 46 19 2 1615

Erdal İNÖNÜ

22 21993 saat 1400 teslimla
sn ulu endost
genel sekneten shck
necatubey toplantı salonu
necatubey cad no 11
ankara

panelimizin basarıyla geçmesini dile inpanelde katılan değerli konuşma
cihlarına ve konukalarımıza en içten sevgilerimi sunuyorum
erdal inonu basbakan yrd devlet bakanı

Çok sayıda parti yöneticisi ve bakan gibi

Sayın Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Erdal İNÖNÜ'yle
ANAP Genel Başkanı Sayın Mesut YILMAZ'da panelimizi kutladılar.

42- ankara/fono 45445 48 22 2 1100 + 1123

YILBİRİM

yulucunum
22 2 993 saat 1400 teslimla
sn degan kanalı
a.h.e.o.k. necatubey toplantı salonu
necatubey caddeau no 11
ankara

Mesut YILMAZ

yogun ve önceden planlanan programım nedeniyle nazık
davetimize katılamayın bu vesile ile selam ve saygılarımı
sunuyorum

mesut yilmaz anap genel bakanı

celi yulucunum 22 2 993 saat 1400 teslimla
nnnn

CUMHURİYET

HABERLER

SHP lideri, Bakan düşürme girişiminin durdurulması için temaslarını sürdürüyor

İnönü, Akyol'a arka çıktı

TUNCAY ÖZKAN

ANKARA- SHP TBMM grubunu Türkmen Akyol'a karşı ayağa kaldıran ve Bakanlıktan düşürülmesi için imza kampanyası açılmasına yolaçan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin yöneticileri, önceki gün Başbakan Yardımcısı **Erdal İnönü** ile görüştüler.

İnönü'nün, dernek yöneticilerine Bakanlık bakan yöneticilerine dediği öğrenildi.

SHP içinde bayram sonrası na bırakılan Türkmen Akyol hakkında, Genel Başkan **Erdal İnönü**'yü rahatsız etti. İnönü, Türkmen Akyol'a karşı tutumunun doğmasında önemli rol oynayan ve SHP içinde ağırlıklı bir yeri bulunan Sosyal Hizmet

► Ancak, 30 martta yapılacak grup toplantısında Akyol olayının gündeme getirileceği ve milletvekillerinin bir kısmının Türkmen Akyol'un bakanlıktan çekilmesini istemekte ısrarlı oldukları kaydediliyor.

Uzmanları Derneği'nin yöneticileriyle görüştü. Dernek yöneticilerinin, İnönü ile görüşmeden önce SHP içinde temaslarda bulundukları ve Türkmen Akyol'a karşı açılan imza kampanyasına fiilen katıldıkları dile getiriliyor.

Sorunları dinledi

İnönü'nün görüşme sırasında, önce derneğin yöneticilerinden sorunlarını dinlediği daha sonra da olaylarla ilgili görüşlerini aktardığı öğrenildi. Dernek yöneticilerinin, Akyol'un kendilerini ilgilendiren yasa tasarılarını hazırlarken derneği dışla-

kışının Akyol tarafından subjektif kriterler ve kişisel kaprislerle görevlerinden alındığını ileri sürdüler.

İnönü'nün, bu yakınmalar karşısında dernek yöneticilerine, sorunlarının çözümü konusunda ellerinden geleni yapacaklarını ifade ettiği, ancak bakanlık içindeki sorumluluğun ve yetkinin bakana ait olduğunu söylediği belirtiliyor. İnönü'nün, "Sizin sorunlarınızın çözümü, ayrıca bir sivil demokratik kitle örgütü olarak sunacağınız önerileri dikkate almak bakanlığın işlevi arasındadır. Bu zaten böyle olur ve oluyor."

dur. Ancak, bakanlığı bakan yönetir. Bakanın yönetim erkine müdahale olamaz. Fikirleriniz değerlidir, ancak sorumlulu bakanındır. Buna göre tutum takınmakta fayda vardır" dediği kaydediliyor.

30 martta fırtına

İnönü'nün Türkmen Akyol'a karşı başlatılan girişiminin durması yönünde, SHP milletvekilleri arasında da temasların bulunduğu belirtiliyor. Ancak 30 martta yapılacak grup toplantısında Akyol olayının gündeme getirileceği ve milletvekillerinin bir kısmının Türkmen Akyol'un bakanlıktan çekilmesini istemekte ısrarlı oldukları kaydediliyor.

Ayrıca koalisyondaki durum ve genel başkanın takınacağı tutum karşısında ne yapacağı konusunda da düşünceleri belirttiler. Bunları düşünmeden böyle yola gitmek lazım. Ancak Türkmen Akyol yanlış yapmış. Bu konuda bir genel görüşme daha iyi olur kanımızca. Bizden imza isteyen arkadaşlarımız da anlatılır."

SHP Grup Başkanvekili **Ercan Karakaş** ise, imza toplama olayından kendisinin haberdar olmadığını dile getirerek, "Biliyorsunuz böyle söyler grup başkanvekillerinin haberi olmadan yapılır" dedi.

Genel Başkan'ın tutumu

diğer diye sivil kurulus yöneticilerim görevden aldım" diyemeyiniz. Yanlış yapmışın. Konuyu görüşüyoruz."

SHP milletvekillerinin Akyol'a karşı imza vermeye bazı lereddütleri bulunduğu da öğrenildi. Bazı milletvekilleri, Cumhuriyet'in sorusuna şu yanıtı verdiler:

"Arkadaşlarımızın imza toplamasını anlayışla karşıyoruz. Ancak burada bu girişimin sonuçlarını da iyi hesaplamak gerekiyor. Bunun yeni bir kopmaya neden olmasından endişe eden arkadaşlarımız var."

Yol Özalpın savunuyor" görüşünün SHP içinde ağırlık kazandığı kaydediliyor. Daha sonra Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin bazı yöneticilerinin görevden alınmasıyla ilgili bir imzalı gensoruya dönüştüğü belirtiliyor. Türkmen Akyol'un bakanlık teşkilat yasasını hazırlarken SHP ve sivil örgütlerden görüş almadığını da eleştirildiği ifade ediliyor. Akyol'un Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin kadının statüsü konusunda düzenledikleri bir toplantıya davet edilmediğini ileri sürmesi,

daha sonra burada ağır bir şekilde eleştirildiği ileri sürüyor. "Menurum olan insanlar beni böyle eleştiremezler" diyerek, Ankara İl Müdürlüğü'nde görevli dernek yöneticilerinin görev yerlerini değiştirmesi ve bazılarının görevden alınması, barındığı tasarru son damla olarak nitelendiriliyor. Olayın gelişimi SHP milletvekilleriince şöyle anlatılıyor:

"Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği bir toplantı düzenlemiş, Dernek başkan üç kez gidip Türkmen Akyol'u toplantıya davet etmek istemiş. Ancak yol Özalpın savunuyor" görüşünün SHP içinde ağırlık kazandığı kaydediliyor. Daha sonra Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin bazı yöneticilerinin görevden alınmasıyla ilgili bir imzalı gensoruya dönüştüğü belirtiliyor. Türkmen Akyol'un bakanlık teşkilat yasasını hazırlarken SHP ve sivil örgütlerden görüş almadığını da eleştirildiği ifade ediliyor. Akyol'un Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin kadının statüsü konusunda düzenledikleri bir toplantıya davet edilmediğini ileri sürmesi,

sayısının 10'u aştı.

İmza sayısı 10 SHP milletvekillerinin Türkmen Akyol'a duydukları tepkinin 30 martta yapılacak olan grup toplantısında gündeme getirileceği öğrenildi. Milletvekillerinin topladıkları imza sayısının 10'u aştı.

İnönü rahatsız SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün Akyol'a karşı başlatılan ve 30 milletvekilinden de sözlü onay alınan girişimden haberdar olduğu ve kampanyanın yanlış olduğunu dile getirdiği öğrenildi.

TUNCAY ÖZKAN

ANKARA

SHP grubunda kadından sorumlu Devlet Bakanı Türkmen Akyol'u düşürmek

amacıyla verilecek bir güvensizlik önerisi için imza kampanyası başlatıldı. Kampanyayı duyan Genel Başkan Erdal İnönü'nün girişimine karşı olduğunu ve yanlış yapıldığını dile getirdiği öğrenildi.

SHP grubunda milletvekillerinin başlatıldığı kampanyada 10 kadar milletvekilinin imzalı, 30 kadar milletvekilinin de sözlü "olur"larının alındığı öğrenildi. Akyol ile ilgili sorunların ve yakınlıkların bayram tatilinden sonra yapılacak grup toplantısında gündeme getirileceği belirtildi. Akyol'u hedef alan SHP'li milletvekillerinin önümüzdeki günlerde konuyu Genel Başkan **Erdal İnönü** ile de görüşecekleri bildirildi.

Çerçobil olayı

Türkmen Akyol ile ilgili ilk görüşünün Çerçobil olayının değerlendirilmesi sırasında parti görüşlerini aksine ve partiyi bağlayıcı tutum takınmasından kaynaklandığı ve "Türkmen Ak-

HABERLER

CUMHURİYET

SHP milletvekilleri, Bakan Akyol'u grupta düşürmek için imza kampanyası açtı

Akyol'u düşürme girişimi

EP
POLİTİKA

TÜRKAN AKYOL, KADIN BAKANLIĞI TASARISINI "TARTIŞTIRMIYOR"

"Benim memurum beni eleştiremez!"

Kadın ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Devlet Bakanı Türkan Akyol, bakanlığın kuruluş yasa tasarısıyla ilgili panel düzenleyen Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Karşı'yı "benim memurum beni eleştiremez" diyerek görevden aldı. SHP milletvekilleri,

SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi'yle Kadın ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Devlet Bakanı Türkan Akyol arasında oldukça nazik hitaplarla başlayan telefon görüşmesi, "fazla üzerime gelmeyin, istifa ederim" ve "hepimiz için en hayırlısı da bu olur Türkan Hanım" gibi yine bir "nazik diyalog"la bitti. Bu görüşme, siyasi parti temsilcilerinin Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kuruluş yasa tasarısını tartıştığı bir panelde yöneticilik yapan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Doğan Karşı'nın Türkan Akyol tarafından sürgüne gönderilmesinden sonra gerçekleşti. SHP'li milletvekilleri, 30 Mart'taki grup toplantısında Türkan Akyol'un "durumunun görüşülmesi" için imza toplamaya başladılar. Sosyal hizmet uzmanlarıyla görüşen SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ise, parti olarak demokratik kitle örgütlerine büyük önem verdiklerini anlattıktan sonra "meselenin hallolacağı" sözü verdi.

"Benim memurum tartışamaz"

Genel Merkezi Ankara'da bulunan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 22

SHP'li milletvekilleri Türkan Akyol'un "durumunun görüşülmesi" için imza topluyor.

Şubat tarihinde Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kuruluş yasa tasarısının tartışıldığı bir panel düzenledi. Pa-

nele SHP'den Önay Alpago, DYP'den Ali Şevki Ereğ, CHP'den Birgen Keleş ve derneği temsilen de Müjdat Ünsa-

lan konuşmacı olarak katıldı. Paneli, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Ankara İl Müdür Yardımcısı olan demek başkanı Doğan Karşı yönetti. Türkan Akyol ise, çağrılı olduğu halde, "benim memurlarım beni nasıl tartışırlarmış, tasarımı tartıştırmam" diyerek panele gelmedi. Konuşmacılar tasarımı, hazırlanış yöntemi, içerdiği ve kadınlara ve sosyal hizmetlere yaklaşımı bakımından eleştirdiler.

DYP temsilcisi Ali Şevki Ereğ, panelden çıkan görüşleri partisine aktaracağını ve tasarıya bu yönde "katkı"lar yapılması gerektiğini anlatırken, SHP Genel Sekreter Yardımcısı Önay Alpago da, tasarının hem kadın hem de sosyal hizmetler kesiminden görüşler alınmadan hazırlandığı için eksiklikler taşıdığını belirtti. CHP MYK Üyesi Birgen Keleş, tasarıya, "bireyi dikkate almadığı" için karşı çıktı. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği adına konuşan sosyal hizmet uzmanı Müjdat Ünsalan'ın "kadın ve sosyal hizmetlere dair iki ayrı bakanlık kurulmalıdır" önerisi ise, bütün konuşmacılar tarafından benimsendi.

Panele gelmeyen ama bütün konuşulanları "danışmanları" aracılığıyla öğrenen Türkan Akyol ilk iş olarak SHÇEK Genel Müdürü Arslan Kaya'dan "hangi cüretle onlara salon verdiğini" sordu ve "kim olduğuna bakmadan panel düzenlemeye kalkın" Doğan Karşı'nın Ankara dışına sürülmesini istedi. Arslan Kaya'nın yumuşatma çabaları sonucu, Karşı, 5 Mart günü, Ankara 50. Yıl Yetiştirme Yurdu'na Sosyal Hizmetler Uzmanı olarak "resmen" atandı. Atama kararı, bir grup sosyal hizmet uzmanıyla Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yönetim Kurulu üyelerinin SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi'yi ziyaret ettikleri ve Selvi'nin de "böyle bir şey olamaz. Biz parti olarak demokratik kitle örgütlerine önem veriyoruz. Türkan Hanım kendisini başka bir partiden mi sayıyor acaba. Bu atama gerçekleşmeden durdurulur. Siz ortalığı sertleştirmeyin, sorunu görüşmeler yoluyla halledeceğiz" teminatı verdiği günün öğleden sonrasına rastlıyor. Selvi'yi ziyaretinden sonra aynı ekip, 36 SHP milletvekiliyle SHP Grup Başkanvekilleri Aydın Güven Gürkan ve Ercan Karakaş'ı da zi-

Cevdet Selvi Sosyal Hizmet uzmanlarını yolaştırmaya çalışıyor.

yaret ederek hazırladıkları bir bildiri sundular. Bütün milletvekillerinin ve grup başkanvekillerinin söyledikleri ise, belki de, SHP İzmir Milletvekili Hâ-lil Çulhaoglu'nun EP'ye söylediklerinin aynısıydı: "Bakan'ın bizimle büyük bir diyalog eksikliği var. Bakan'la ilgili grupta sıkıntı var. Bütün bunları 30 Mart'taki toplantıda dile getireceğiz. Biz sosyal hizmet uzmanlarının çabalarını ve düşüncelerini onaylıyoruz."

Tasarı ve eleştiriler

Türkan Akyol'un "tartıştırmam" dediği yasa tasarısında sosyal hizmet uzmanlarının karşı çıktıkları pek çok nokta var. Örneğin tasarı, bakanlığın "taşra teşkilatı" için genel idari hizmetler sınıfından sosyal hizmet uzmanı "ihdas edilmesini" öngörürken, sağlık hizmetleri sınıfından da sosyal çalışmacı kadrosu açıyor. Oysa, "sosyal çalışmacı", sosyal hizmet uzmanının diğer adı. Herhalde tasarımı hazırlayanlar, Türkiye'de Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu mezunlarına verilen "sosyal hizmet uzmanı" ünvanının Batı'dan çeviri literatürde "sosyal çalışmacı" olarak geçtiğinin farkında değiller. Tasarının, "kadınların, kalkınma sürecine etkin bir biçimde katılması" amacıyla hazırlandığının "genel gerekçe" bölümünde anlatılması da "kaba kalkınmacı" bir anlayış olarak eleştiriliyor. Uzmanlar, bütün bunları ve SHP'ye bakışlarını parti yöneticileriyle milletvekillerine şöyle anlatıyor: "Sosyal hizmetlere bakış ve demokrasi anlayışını eski yönetimlerden pek farklı bulmadığımız bakan ve SHÇEK Genel Müdürlüğü, eski hizmet politikasını ve kadrolaşmayı sürdürmektedir."

Baskıcı ve anti demokratik yönetimlerin uygulamalarına kararlı ve dinamik bir mücadele biçimiyle karşı-

koyan meslek örgütümüz bu konuda da dikkatli bir politika izleyecektir." SHP Kırşehir Milletvekili Sabri Yavuz ise, sosyal hizmet uzmanlarının ANAP hükümeti zamanında şimdiki RP Milletvekili Melih Gökçek'in SHÇEK Genel Müdürü iken yaptığı yanlış atamaları ve kadrolaşması karşısındaki mücadelesine dikkat çekerek, "konuyu ille de ya bakan ya dernek başkanı ikilemi içinde tartışmamak gerekiyor. Bir orta yol bulunmalı" diyor.

Panelin "bir hayli yararlı geçtiğini" ve kendisinin "partinin temsilcisi" olarak panelde konuştuğunu anlatan SHP Genel Sekreter Yardımcısı Önay Alpago, "bu panel nedeniyle bir dernek başkanının görevinden alınması mümkün değil. Yararlı bir paneldi. Bizim görüşümüze yakın şeyler söylendi orda. Sayın Bakan hangi gerekçeyle dernek başkanını görevden aldı bilemiyorum. Bu gerekçeyle kimse görevinden alınmamalı" dedi. Belki de neden, bazı SHP çevrelerinde Türkan Akyol'a "alternatif" kadın bakan olarak Önay Alpago'nun adının geçmesi. Alpago adı, Güler İleri'nin istifasından sonra da gündeme gelmişti.

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Doğan Karşı'nın Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kuruluşu Yasa Tasarısı'yla ilgili panel yönettiği için görevden alınması Türkan Akyol tartışmalarında "bardağı taşıran son damla". Her şey, 30 Mart'ta İnönü'nün alacağı tavra bağlı. İnönü, Celal Küçükkoğlu ve arkadaşlarının kontrolden soru önergesinde olduğu gibi "isterseniz hükümete kalmayı oylayalım" mı diyecek, yoksa Türkan Akyol mu oylanacak? 30 Mart'a kadar mesele hallolursa, yani Doğan Karşı görevine iade edilse bile, "çağdaş parti" SHP'nin bakanının bir dernek karşısında bile paniğe kapıldığı açık.

Ülkemiz Memurlar ve Sendikaları

Burhan GÖRÜR
Sosyal Hizmet Sen.
Genel Başkanı

Memurların ayrıcalıklı konumu tek parti dönemi boyunca devam etti. Özellikle 2. paylaşım savaşı sırasında köylülüğün ürünleri zorla gasp edilir, her kesime ağır vergiler getirilir, işçiler milli koruma kanunu, enflasyon ve karaborsa yoluyla soyulurken, kamu çalışanlarına yapılan ek zamlar, dağıtılan gıda ve giyecek maddeleri, hem memur ideolojisinin gelişmesini, hem de diğer tabakalardan uzaklaşmasını sağladı.

lenmesi, yönetici sınıfların "Sınıflar üstü" görünümü v.s. gibi etkenler, başından itibaren özel bir devlet ideolojisinin yaratılmasına güçlü bir zemin hazırladı. Bu ideolojik zemin Cumhuriyetin yeni memurlarını da başından itibaren içine aldı.

1925'deki Tahrir-i Sükun Kanunu genç devletin kendi otoritesini sarsma potansiyeli taşıyan güçlere karşı tahammülsüzlüğünü gösterirken, 1926 yılında çıkarılan 788 sayılı memurun kanunu, 1927'deki 1108 sayılı maaş kanunu, yeni kurulmaya çalışılan devlete sahip çıkıp onu güçlendirecek bir memurlar kesiminin yaratılmasına yönelik bir çok ayrıcalıklı doluydu. Aylıklara uygulanan çeşitli vergi muafiyetlerinden ikramiyeler, çocuk, doğum, yakacak, iş saatinin sınıflandırılması gibi çeşitli ekonomik ve sosyal hakları içeriyordu. Bu hakların "amele, işçi, hamal olarak çalışanlar" a uygulanamayacağı özellikle belirtilmişti. Yine bir başka ayrıcalık "iş güvencesi ve emeklilik hakkıydı."

Cumhuriyetin ilk yıllarında memurların gelirleri sürekli artış gösterdi. Ayrıca memur sayısında aynı oranda yükseldi.

Memurların ayrıcalıklı konumu tek parti dönemi boyunca devam etti. Özellikle 2. paylaşım savaşı sırasında köylülüğün

ürünleri zorla gasp edilir, her kesime ağır vergiler getirilir, işçiler milli koruma kanunu, enflasyon ve karaborsa yoluyla soyulurken, kamu çalışanlarına yapılan ek zamlar, dağıtılan gıda ve giyecek maddeleri, hem memur ideolojisinin gelişmesini, hem de diğer tabakalardan uzaklaşmasını sağladı.

1950 yılına kadar memurlar siyasi iktidara tam anlamıyla bütünleşmiş bir yapı oluşturmaktaydılar. Bu tarihten sonra iktidarı eline alan yeni palazlanmış burjuvazi tüccar ve toprak sahipleri ittifakı memurları hem sosyal, hem ekonomik olarak ezmeye başladı. Böylece memurlar eski ayrıcalıklarını yitirmeye ve hızla yoksullaşma sürecine girdiler. Yoksulluk içinde kıvranan işçiler ve köylüler CHP ile bütünleşmiş olan memurlara karşı DP iktidarının yanında yer aldılar.

1960 Anayasası ile sendika hakkını kazanıncaya kadar memurlar birbirinden farklı dernek ve birliklerde örgütlendiler.

1961 Anayasası ile sendika hakkını kazanan memurlar bu haklarını ancak 4 yıl sonra kullanabildiler.

8 Haziran 1965 yılında kabul edilen yasa Anayasasının emrini savmaktan öte

bir anlam ifade etmiyordu. 624 sayılı devlet personel sendikalar kanunu sendikaları ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hali ve menfaatleri korumakla" sınırlandırılmıştır. Yani sendikalar ancak üyelerinin mevcut konumlarını sürdürmekle yetineceklerdir. Onu aşmaya, geliştirmeye kalkışamayacaklardır.

Sendikalara grev ve toplu pazarlık hakkı yasaklandığı gibi, amaçlarına ulaşmak için açık yer toplantıları ve gösteri, yürüyüş yapmaları yasaklanmıştır. Böylece sendikalarının içi boşaltılmış dernek statüsüne indirilmiştir.

624 sayılı Devlet Personeli Sendikalar Kanunu sendika enflasyonuna yol açmış, 1965 yılında 1971'e kadar 500 den fazla memur sendikası kurulmuştur. Bir örnek vermek gerekirse üye sayısı 5000'nin üzerinde olan sendika sayısı 10, üye sayısı 10000'nin üzerinde olan sendika sayısı ise sadece 2'dir. Yani her önüne gelen bir sendika kurmuş bu da sendikaların gücünü önemli ölçüde bölmüştür. Bugün geriye dönüp baktığımızda söz edilmeye değer sendika sayısı sadece 3'dür. Bunlar TÖS (Türkiye Öğretmenleri Sendikası), İlk-

Sen (İlkokul Öğretmenler Sendikası), ve Türk-Per-Sen (Türkiye Kamu personeli Sendikalar Konfederasyonu).

1961 Anayasasının 46. maddesinde yer alan sendika hakkına sahip olan "Çalışanlar" kavramı 1971 de yapılan değişiklikle "İşçiler" olarak

1989 yılında işçi sınıfının bahar eylemleri diğer toplum kesimlerini olduğu gibi kamu çalışanlarına da moral kaynağı oldu. 16-17 Nisan

1988 tarihinde yapılan bir sempozyumla memurların sendika kurma tartışması başlamış oldu. Bu tartışmalar zamanla salonlardan işyerlerine kaydı. Örgütsüzlüğün sıkıntısını yıllardır yaşayan kamu emekçilerinden önemli oranda yankı buldu. Bir avuç insanın başlattığı çalışmalar baskılara, sürgünlere, gözaltılara rağmen kısa zaman içerisinde yüzlere, binlere, onbinlere ve yüzbinlere ulaştı.

değiştirildi. Ayrıca 119. madde ile de memurların sendikalara üye olmaları yasaklandı.

1971-80 yılları arasında kamu çalışanları derneklerde örgütlenmeye başladılar. 1974 yılından sonra kurulmaya başlanan dernekler 1.5 milyon kamu çalışanının yaklaşık 200 binini örgütleyebilmişlerdir.

Bunlardan başlıcaları TÖB-DER, POL-DER, TÜTED, TÖM-DER vs.

1971-80 döneminin iç savaş koşullarının etkisiyle istenen düzeye ulaşamayan memur örgütlenmesi bu sıkıntısını günümüze taşıdı. Bu dönemde memur örgütlenmeleri daha çok yaşam haklarına yönelik savunma mücadelesi içinde yer almışlardır.

1980 lere gelindiğinde ekonomik ve siyasi anlamda tıkanan işbirlikçi, tekelci sermaye sistemine soluk aldirmek amacıyla emekçi kesimi tam bir yoksullaşmaya itecek 24 Ocak kararları ancak 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle uygulamaya konulabildi. Türkiye tarihinin en kanlı ve karanlık döneminde diğer toplum kesimleri gibi memurlar da muhtak bir yoksullaşma

yaşadılar. Bir örnek 1979 yılında memurun ulusal gelir den aldığı pay 100 kabul edilirse 1990 yılında bu rakam 48.52'ye düşmüştür. (19.12.1990 Cumhuriyet) Diğer yandan halkın vergileriyle oluşturulan devlet bütçesi hayali ihracatla, teşviklerle, rüşvetlerle, yolsuzluklarla tam

olarak talan edilmiştir. Böylece işbirlikçi tekeli burjuvazi altın çağını yaşamıştır.

Ekonomik yoksulluşmayla birlikte toplumda çürüme ve çözülme yaşanmıştır. Son 10 yılda intihar, fuhuş, suç oranı hızla arttı. Bu genel olumsuz tablodan memurlarda paylarını fazlasıyla aldılar.

Kamu çalışanlarında ciddi bir yoksullaşma yaşanırken diğer yandan sözleşmeli personel statüsüyle ayrıcalıklı kesim yaratılmıştı. Uygulama ciddi tartışmalara yol açmış ve sonuçta uygulanan haliyle geçerli olmayacağı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

1980'li yılların ikinci yarısından itibaren toplumda yavaş yavaş kıpırdanmalar başladı. Artık halk 12 Eylülün depolitizasyon politikasına karşı çıkmaya başlamıştı. Kendiliğinden de olsa üniversite öğrencileri, gecekondu halkı, işçiler vs. zaman zaman toplumda yan bulan eylemlerde bulundular.

1989 yılında işçi sınıfının bahar eylemleri diğer toplum kesimlerini olduğu gibi kamu çalışanlarına da moral kaynağı oldu. 16-17 Nisan 1988 tarihinde yapılan bir sempozyumla memurların sendika kurma tartışması başlamış oldu. Bu tartışmalar zamanla salonlardan işyerlerine kaydı. Örgütsüzlüğün sıkıntısını yıllardır yaşayan kamu emekçilerinden önemli oranda

yankı buldu. Bir avuç insanın başlattığı çalışmalar baskılara, sürgünlere, gözaltılara rağmen kısa zaman içerisinde yüzlere, binlere, onbinlere ve yüzbinlere ulaştı.

Kamu çalışanı artık tarih yazıyordu. Bugüne kadar kurulan işçi sendikalarından farklı olarak çalışanlar adına birileri değil bizzat kendisi devreye girmişti. Yasal ve meşru eylemlerle (vizite eylemlilikleri, yemek boykotları, bordro yakımlar, mitingler, Ankara yürüyüşleri, basın açıklamaları vs.) kitleliliği yakalamaya çalıştı.

EĞİT-SEN'le başlatılan gelenek, TİM-BEL-SEN'le devam etti. Ve ardından onlarca sendika geldi. Sendikamız SOSYAL HİZMET-SEN'de 1037 kurucu üye ile 19.10.1993 tarihinde Valiliğe toplu müracaatla tüzel kişilik kazandı. 1993 yılına gelindiğinde kurulan sendika sayısı 30 olmuştu.

Danışta'yın İçişleri Bakanlığının genelgesini kaldırması, 87 ve 151 sayılı İLO sözleşmelerinin Mecliste kabul edilmesiyle yasallık tartışmalarını sona erdiren kamu sendikaları, bugün artık grev ve toplu sözleşmeyi önüne hedef olarak koymalıdır.

Kamu sendikaları hala önemli bir boyutu örgütsüz olan memurlara yönelmelidir. Nicel büyümenin yanında niteliğe de önem vermek zorundadır. Pratik yaşamla bağlantılı eğitim çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Kamu sendikalarının önemli bir sıkıntısı da başlangıç sürecinde ciddi başarılar elde edilmesine rağmen çalışanların yönetime katılmasının mekanizmaları yaratılmamasıdır. Sendikaların hayat damarı olan işyerlerinde komite ve konsey örgütlenmesine girilmelidir.

Kamu sendikaları sınıf ve kitle sendikacılığı ve demokratik merkezileşme ilkesiyle hareket etmelidir.

Kamu sendikaları, başlatmış oldukları işçi sendikaları ve demokratik kitle örgütleriyle güç ve eylem birliği çalışmasını yoğunlaştırarak devam ettirmelidir. Yani emek cephesinin yaratılması hedeflenmelidir.

Sonuç olarak diğer sendikalarda olduğu gibi SOSYAL - HİZMET - SEN'de yukarıda belirtmeye çalıştığım anlayış doğrultusunda hareket ettiği sürece kitleleşir güçlenir ve amaca ulaşır.

Kısa bir not, sosyal-hizmet uzmanları almış oldukları eğitimin gereği olarak sendika örgütlenmesinin önünde gitmelidirler. Ancak ne yazık ki bugün birçok uzman arkadaşımız ya sendikaya üye değil yada pasif bir üye konumundadır.

Temennimiz ikili sorumluluk doğrultusunda (Meslek Derneği ve Sendika) çalışmaların sürdürülmesidir. Aksi halde mesleki sorumluluklarını yerine getirmemiş olurlar.

Evde Bakım Projesi

Saray'dan Bir Pilot Uygulama

Metin ÇINAR
Sosyal Hizmetler Uzmanı

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklar sorununun sosyal hizmetler alanı içinde ele alınıp sosyal hizmet felsefesi çerçevesinde yaklaşılması oldukça yenidir. Bu nedenle alanda bilimsel çalışmalar ve araştırmalar henüz istenen düzeye gelmemiştir. Uyguladığımız evde bakım projesi bilimsel verilere dayanması ve alanında ilk proje olmasıyla oldukça önem taşımaktadır. Projenin sonuçlarının korunmaya muhtaç çocuklar alanında üretilecek politikalara ve kararlara ışık tutacağı kanısını taşıyoruz.

İnsan toplumsal bir varlıktır. Onu bu amaçla ilk eğiten kurum ailedir. Çağdaş bilgi ve anlayışa göre; bir çocuğun beden ve ruh sağlığı içinde gelişimi ancak "sağlıklı bir aile ortamı" içinde mümkündür.

Sosyal hizmet mesleğinin ilkelerinden birisi de "En iyi olanaklarla donatılmış kurum bakımı yerine sınırlı olanaklarla da olsa çocuğun ailesi yanında bakımı tercih edilir" ilkesidir.

Toplunun yapı taşlarını oluşturan bireyler ne denli sağlıklı yetiştirilirse toplumun temeli de o denli sağlam olacaktır. Sağlıklı toplum yaratma mücadelesi içinde karşımıza bazı sorunlar çıkmaktadır. Bunlardan biri de korunmaya muhtaç çocukların sağlıklı bir şekilde yetiştirilmeleridir. Konuyu korunmaya muhtaç çocuk tanımını vererek açacak olursak; 24.5.1983 tarihinde kabul edilen 2828 sayılı "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu"na göre "Korunmaya Muhtaç Çocuk; Beden ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. Ana veya babasız, ana ve babasız

2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan

3. Ana veya babası veya her ikisi tarafından terk edilen,

4. Ana veya babası tarafından ihmal edilen; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan veya başıboşluğa sürüklenen çocuk olarak tanımlanmaktadır.

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklar sorununun sosyal hizmetler alanı içinde ele alınıp sosyal hizmet felsefesi çerçevesinde yaklaşılması oldukça yenidir. Bu nedenle alanda bilimsel çalışmalar ve araştırmalar henüz istenen düzeye gelmemiştir. Uyguladığımız evde bakım projesi bilimsel verilere dayanması ve alanında ilk proje olmasıyla oldukça önem taşımaktadır. Projenin sonuçlarının korunmaya muhtaç çocuklar alanında üretilecek politikalara ve kararlara ışık tutacağı kanısını taşıyoruz.

Ülkemizde görülen hızlı nüfus artışı, sosyal ve ekonomik sorunların artışı yanında, korunmaya muhtaç çocuklar sorunda da olumsuz etki yapmaktadır. Çarpık ve hızlı kentleşme altyapı sorunlarıyla birlikte, topluma uyumsuzluk, ailelerde boşanma-çözülme, ayrı yaşama, terk, çocuğun sosyo-ekonomik maliyeti, korunmaya muhtaç çocuklar sorununun risk, faktörleridir. Günümüzde sosyal hizmet mesleğinin amacı bilimsel veri-

lere dayanarak bu risk faktörlerini ortadan kaldırmaya veya en aza indirmeye yönelik kararlar almak, politikalar üretmek ve uygulamaktır.

Hiç kuşkusuz sosyal hizmetler içinde çocuk birinci sırayı almaktadır. Sağlığı, eğitimi, öğrenimi, bakım ve korunması toplumun geleceği için en önemli yatırımdır. 1961 Anayasası'nda çocuklar ile ilgili olarak "Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri ailenin, ananın ve çocuğun korunması için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar" hükmü yer almaktadır.

1982 Anayasası'nda aynı madde tekrar yer alınmıştır. Türkiye'nin de onayladığı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 21 Aralık 1976 tarihli bildirgesinde başlıca amaçlar şöyle sıralanmıştır.

1. "Zengin yoksul tüm ülkelerin kalkınma ve gelişme programlarını çocukların yararını gözönünde tutarak yeniden incelemeye ve gereksinimleri önceliklerine göre yerine getirmeye özendirme,

2. Resmi makamların ve kamuoyunun çocukların özel gereksinimleri konusunda daha duyarlı olmalarını sağlamak,

3. Çocuklar yararına gerçekleştirilecek programların ekonomik ve sosyal kalkınmanın ayrılmaz bir parçası olduğunu ilgililere duyurmak

4. Uluslar düzeyinde çocuklar yararına somut projelerin kısa, orta ve uzun vade de gerçekleştirilmesini sağlamaktır."

Dünya ve ülkemiz bazında

oluşturulan sosyal hizmet politikalarını hayata geçirmek için Saray Bakım ve Rehabilitasyon Müdürlüğünde uyguladığımız araştırmamızın evreni 0-6 yaş çocuk yuvasında kalan ve 3-6 yaş grubu çocuklarıdır. Araştırmanın süresi altı ayla sınırlandırılmıştır.

Kayıtlara göre Saray Bakım ve Rehabilitasyon Müdürlüğü'ne bağlı 0-6 yaş çocuk yuvasında 110 çocuk bulunmaktadır. Süre ve olanakların kısıtlılığı nedeniyle evrenin %15'ine ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formunda: 1) İzinli gidecek çocuk tanııtma formu 2) İzinli götürececek aile tanııtma formu, 3) Çocuğun iznli olduğu süre içerisinde yaşadıklarına ait edinilen bilgiler yer almaktadır.

Projenin temel amacı çocuğun yuvadaki davranışı ile aile yanında bulunduğu süre içerisindeki davranışları arasındaki değişimi ve bu değişimi etkileyen faktörlerin saptanmasıdır. Araştırmanın bağımlı değişkeni yuvadan aile ortamına gelen çocuğun davranışlarındaki değişme, bağımsız değişkenler ise, yaşı, ailede kalış süresi gibi değişkenlerdir.

Projenin önemi evde bakımın çocuğun gelişimi açısından yararlı sonuçlar doğurması halinde proje kapsamının genişletileceği ve yaygınlaştırılacağıdır.

Araştırmanın problemi, çocukların evde bakım çerçevesi içinde aile ortamına uyumu, psiko-sosyal değişimleri ve gelişmeleri konusun-

da değişmeye etki eden faktörlerin belirlenmesidir.

Projenin amaçlarını gerçekleştirmek için soru cümleleri oluşturulmuştur.

1. Kurumdan aile ortamına gidinceye kadar çocukta ne gibi davranışlar gözlenmiştir?

2. Çocuğun aile üyeleri ile ilişkilerinde nasıl bir etkileşim doğmuştur?

3. Aile üyelerine ne şekilde hitap etmiştir?

4. Çocuk, aile kurallarına uyum sağlayabildi mi?

5. Aile dışındaki kişilerle ilişki kurması ne şekilde olmuştur?

6. Çocuğun evdeki eşyalara karşı tutumu nasıldır?

7. Çocuk misafirliliği süresince yuvadan bahsetti mi?

8. Çocuk yuvaya dönüşünde ne gibi tepki gösterdi?

Bu araştırmada yuvada kalan çocukların aile ortamında nasıl davrandıkları incelenmiştir. Bu nedenle Karasar'ın sınıflamasına göre "ilişkisel ta-

Projenin önemi evde bakımın çocuğun gelişimi açısından yararlı sonuçlar doğurması halinde proje kapsamının genişletileceği ve yaygınlaştırılacağıdır.

rama modeli" kullanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Araştırmaya katılan çocukların %11.76'sı kurumda saldırgan davranış gösterirken, bu oran aile yanında kaldığı süre içerisinde %3.84'e kadar düşmektedir. Çocuğun kurumda kaldığı süre içerisinde altını ıslatma oranı %29.41 iken bu oran aile yanında kaldığı süre içerisinde %14.81'e düşmektedir. Bu sonuca göre bize kurumda altını ıslatan çocukların bir bölümünün fiziksel bir sorunu olmadığı halde

Sonuç olarak resmi makamlarca sosyal hizmet kurumlarında kalan, koruma ve bakım altındaki çocukların her birinin devlete aylık maliyeti beş milyon olarak ifade edilmektedir. Korunma ve bakım altında bulunan çocukların korunma kararları incelendiğinde büyük bir kısmının ekonomik yoksunluk nedeniyle kuruma yerleştirildikleri tesbit edilmiştir.

psikolojik nedenle (kurumda uyumsuzluk, sevgi yoksunluğu gibi) altını ıslattığı ortaya çıkmaktadır. Bu çocuklar kurumda iken %52.94 oranında nedeni nedensiz ağlarken aile yanında bu oran %18.18'e kadar düşmektedir. Çocuğun kurumda sosyal aktivitesi çok düşük iken, aile, yanında bu oran yükselmektedir. Çeşitli olaylar karşısında çok daha ilgili ve duyarlı davranmaktadırlar. Bu bağlamda içe dönüklüğü bir ölçüde aşabılmışlardır. Çocukları misafir eden aile bireyleriyle %84.61 gibi yüksek bir oranda olumlu ilişki kurabilmışlardır. Çocukların misafir götürüldükleri eve gidinceye kadar %52.94 oranında sevinçli oldukları gözlenmiştir. Kuruma tekrar getirilirken %58'i olumsuz tepki göstermiş, kuruma gelmek istememişlerdir.

Çocukların 4/3'ü hane halkının evde birbirlerine hitap şekillerinden etkilenmişlerdir. Bu oran çocuğun aile yanında hızlı bir şekilde sosyelleştiğini göstermektedir. Çocuklar misafir oldukları aile bireylerine ağabey ve anne hitap şeklini %60'a yakın bir oranda kullanmışlardır. Teyze, amca, kardeş gibi terimleri çok düşük oranda kullanmışlardır. Kan bağına bağlı terminolojiyi çocukların tam olarak bilmedikleri ortaya çıkmaktadır.

Çocuklar ailede en çok kendisini misafir götüren kişiye yakınlık göstermiştir.

Misafir götürülen çocukların %92.59 gibi büyük bir oranı aile yanında uyulması gereken kurallara uyum göstermişlerdir. Bu da bize çocukların aile

yanında toplumsal kurallara uyum konusunda alt yapının sağlam atıldığını göstermektedir.

Ayrıca kurum çocukları ailenin çocuğuyla oynarken oyuncukları %87.5 paylaşarak oynamışlardır. Bu da bize paylaşım duygusunun geliştiğini göstermektedir.

3-6 yaş grubu çocuklarda genel özellik olarak yemek yerken isteksizlik ve az yeme görülürken, bu araştırma sonucunda çocuklar aile yanında %88.88 oranında yemek yerken istekli davranmışlardır. Aynı oranda düzenli uyku uyumuşlardır.

Araştırmaya katılan ailelere tekrar çocuk misafir etmeyi düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda; ailelerin %81.48'i tekrar çocuk misafir götüreceklerini bildirmişlerdir. Gerekçe olarak çocukların aile ortamına ihtiyaçları olduğunu, kendilerinin çocukları çok sevdiğini ifade etmişlerdir. Genel olarak ailelerin büyük bir çoğunluğu projeye olumlu bakmaktadır. %19.51 oranında aile ise çocukta bağımlılık yaptığı gerekçesiyle tekrar misafir çocuk götürmeyi kabul etmemişlerdir.

İstatistik verileri genel anlamda incelendiğinde çocukların büyük bir çoğunluğu kurumda kalma yerine aile yanını tercih ettikleri görülmektedir. Çocukların büyük bir çoğunluğu aile yanında daha önce kaldıkları kurumu unutmışlardır. Tamamına yakını aileyle uyum sağladığı, büyük bir çoğunluğu

Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklar sorununun, sosyo-ekonomik sorunlara paralel bir seyir izlediği gerçeğini gözardı etmeksizin sorunun çözümüne sosyal hizmet felsefesi ve bilimsel veriler ışığında bu ve benzeri hizmetleri günlük siyasi gelişmelerin dışında ve önyargısız değerlendirmek gerekmektedir. Aynı zamanda alanı her meslek grubunun el attığı kendi düşünce, eğitim ve görüşlerine göre yönetmeye çalıştığı bir alan olmaktan kurtarmak gerekir.

kaldıkları kurumu unuttuğu ve yarından fazlası kuruma tekrar getirilirken olumsuz tepki gösterdiği tesbit edilmiştir.

Sonuç olarak resmi makamlarca sosyal hizmet kurumlarında kalan, koruma ve bakım altındaki çocukların her birinin

devlete aylık maliyeti beş milyon olarak ifade edilmektedir. Korunma ve bakım altında bulunan çocukların korunma kararları incelendiğinde büyük bir kısmının ekonomik yoksunluk nedeniyle kuruma yerleştirildikleri tesbit edilmiştir. Bu somut gerçekten yola çıkarak, çocukların sağlıklı bir şekilde yetiştirilmelerini, devlete maliyetini azaltmayı ve bu sayede daha fazla sayıda korunmaya muhtaç çocuğa hizmet vermeyi temel amaç olarak aldığımızda, konunun ekonomik boyutta tıkanıklığı görülmektedir. Bu tıkanıklığı aşmak için ekonomik yoksunluk içinde bulunan ailelerin desteklenmesi gerekmektedir. İşte bu sayede sorunu aile kurumunda çözmek mümkün olacaktır. Bu yapıldığında sosyal hizmetlerin daha geniş bir kitleye ulaşması da sağlanmış olacaktır.

Aile kurumu tamamen dağılmış çocuklar için veya ailesi yanında kalması çeşitli nedenlerle sakıncalı olanlar içinde "Koruyucu Aile Hizmetlerini" cazip hale getirerek, (ekonomik bakımdan desteklemek gibi) ve yaygınlaştırarak bu çocukların da aile yanında sağlıklı gelişmeleri mümkündür. Bu sayede kurumlarda görev yapan meslek elemanları mesleki çalışmalara daha fazla zaman ayıracaklardır. Bu sonuca şu gerçekten yola çıkarak ulaşıyoruz; kurumlarda meslek elemanları zamanlarının büyük bir kısmının çocuğun beslenmesi, giydirilmesi gibi işlere ayırmak zorunda kalıyorlar. Mesleki çalışmaya zaman ya çok az buluyorlar ya da hiç bulamıyorlar. Çünkü bu ih-

tiyaçları 25-30 çocuk için düşündüğümüzde gerçek kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Aileler temel ihtiyaçları karşıladıklarında bir sosyal hizmet uzmanının, psikoloğun özel eğitimcinin, çocuk gelişimcinin mesleki formasyonu kullanması için daha fazla zaman yaratılacaktır. Bu da meslek elemanlarına projeler üretme ve uygulama şansı doğuracaktır. Ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklar sorununun, sosyo-ekonomik sorunlara paralel bir seyir izlediği gerçeğini gözardı etmeksizin sorunun çözümüne sosyal hizmet felsefesi ve bilimsel veriler ışığında bu ve benzeri hizmetleri günlük siyasi gelişmelerin dışında ve önyargısız değerlendirmek gerekmektedir. Aynı zamanda alanı her meslek grubunun el attığı kendi düşünce, eğitim ve görüşlerine göre yönetmeye çalıştığı bir alan olmaktan kurtarmak gerekir. Bu anlamda üretilebilecek projelerde ekip çalışması anlayışının temel baz alınması daha faydalı ve üretken olacaktır. Aksi takdirde bütün iyiniyetli çabalar sonuçsuz kalacaktır.

Yarınları bugünün çocuklarının kuracağına inanıyorsak, sevgiye en çok ihtiyaç duyan korunmaya muhtaç çocuklarımızın kendilerine ve topluma yararlı bireyler olmaları için bu çocuklarımızı her türlü istismarın dışında tutmaya özen göstermeliyiz. İnsan ve çocuk hakları açısından yaklaşıp bu günden yarınlara değişmeyen bir kararlılıkta projeler üretmeliyiz ve cesaretle uygulamalıyız.

Mumcu Niçin Öldürüldü?

Erbil TUŞALP
Gazeteci Yazar

Ama bütün bunların yanında Mumcu'nun öldürülmesi herşeyden önce Türkiye'nin siyasal ve toplumsal tarihinde önemli bir yere oturuyor. Türkiye zaten özgürlükler ve haklar açısından çok karanlık günler yaşamaktadır. Mumcu'nun öldürülmesi de yaşanan bu şeylerin üzerine kara ve kanlı gölge gibi örtüldü. Bu acıyı hafifletmenin tek bir yolu var: Susmamak.

Devlet terörü ve kişisel terör bugün siyasetin bir aracı durumunda. Bununla ilgili bir örnek vermek gerekirse, İngiliz Kraliçesi'nin isteği üzerine devlet adına adam öldüren ajan James Bond'a bakmak gerekir. Oysa, James Bond'u hepimiz bir film kahramanı olarak izliyoruz. Sonra CIA'nın eylemlerine bakmak gerekiyor. CIA- Amerikan Kongresi'nin denetimiyle, dünya çapında istediği eylemi yapma, insanları, devlet başkanlarını bile öldürme hakkına sahip bir örgüt. Kenedy, Palme ve Martin Luther King'i bu örgütün öldürdüğü iddiaları hala sürmekte. Şunu söylemek istiyorum, devletler gözlerini kırpmadan tasarlayarak adam öldürüyorlar.

Bizde de durum çok farklı

değil. 12 Eylül'den önce ve sonra hepimiz gördük, yaşadık. Doğan Öz'den, Kemal Türkler'e, Cevat Yurdakul'dan Ümit Doğanay'a, Bedrettin Cömert'ten Bedri Karafakioğlu'na uzanan eski bir listemiz var. Turan Dursun'dan Çetin Emeç'e, Bahriye Üçok'tan bir biri ardı sıra katledilen 13 gazeteciye uzanan yeni bir listemiz de var. Bütün bunları kimin yaptığı ya da yaptırdığı açığa çıkmadı. Şimdi yeni bir kurbanın, sevgili Uğur Mumcu'nun öldürülmesinin ardından konuşuyoruz. Uğur Mumcu'yu kimin öldürüldüğü, bir hayli zor bir soru. Belki, bu gibi durumlarda en iyi soruları sormayı ve en iyi yanıtları vermeyi Uğur Mumcu başarıyordu. O'nun cevaplandırabileceği bir

soru olabilir bu.

Ama bütün bunların yanında Mumcu'nun öldürülmesi herşeyden önce Türkiye'nin siyasal ve toplumsal tarihinde önemli bir yere oturuyor. Türkiye zaten özgürlükler ve haklar açısından çok karanlık günler yaşamaktadır. Mumcu'nun öldürülmesi de yaşanan bu şeylerin üzerine kara ve kanlı gölge gibi örtüldü. Bu acıyı hafifletmenin tek bir yolu var: Susmamak. Yeniden geç kalmamak için bir an önce Mumcu'nun öldürülmesindeki

esrar perdesinin kaldırılması gerekiyor. Cinayetler zinciri içerisinde Uğur Mumcu'nun öldürülmesi bir konjoktür, ülkemize öngörülen bir politikayı anlatıyor. Bu yanıyla da cinayet çok "faili meçhul" görülüyor.

Türkiye bugün, "faili meçhul" cinayetleri değil, "faili malum" cinayetleri konuşuyor. Faili meçhul kavramı bize değil, iktidara ait bir kavram. Devlet, Güneydoğu'da öldürülen gazeteciler için daha farklı bir yöntem izliyor. Bunların gazeteci olduklarını bile

kabul etmiyor ve adeta öldürülmeleri gerekiyormuş gibi tutum alıyor. İçişleri Bakanı, konuyu Meclis'e getiren bölge milletvekillerine, "öyleyse siz de onların akrabalarını dağdan indirin" diyor. Devlet direkt öldürmese bile, bir beceriksizlik içinde, bir gözyumma içinde. Bir devletin dolaylı ya da dolaysız, cinayetler karşısında şaibesi ya da sabıkası varsa, durup düşünmek gerekiyor. Sevgili İlhan Erdost'u öldüren askerlere emir veren Albay Raci Tetik kendini şöyle savundu: "Ben vurun dedim ama öldürün demedim ki". Devlet, kendini böyle savunamaz.

Uğur Mumcu'nun öldürülmesinden bu yana çok zaman geçmemesine rağmen bakıyoruz yine çok sayıda faili meçhul cinayetler yaşandı bu ülkede. Türkiye'de Hizbullah gerçeğini kabul edilmesi için ille de Mumcu'nun öldürülmesi mi gerekiyordu? Beni bir gazeteci olarak isterim Mumcu'yu islami terör örgütlerinin öldürdüğüne götürüyor. Devlet daha düne kadar bunların varlığını bile kabul etmiyordu ama en kuvvetli ihtimal bu. İşe Hizbullah'ın yoğun olarak örgütlendiği bölgelerden başlamak gerekiyor. İşte gidin Batman'a, Gerçüş'e, Silvan'a. devlet buralara alabildiğine çok yığınak yapmış, her yer asker, polis, özel tim, korucu dolu ama en çok faili meçhul islami cinayet de buralarda işleniyor.

Uğur Mumcu'nun Katli ve Derneğimiz

Gazeteci-yazar, demokrat, laik aydın Uğur Mumcu'nun katledilmesinden sonra tüm ülkede gerici, irtica ve irtica terörüne karşı gösterilen tepkilere, örgütümüz **Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği** de çeşitli etkinliklerle katıldı. Bombalı cinayet haberini alır almaz toplanan dernek yönetim kurulu üyeleri ilk iş olarak Mumcu'nun çalıştığı Cumhuriyet gazetesini ziyaret ve cinayeti kınayan bir ilan verme kararı aldı.

Ankara'daki cenaze törenine de katılan derneğimiz daha sonra üyelerimizin temsilen katılımıyla Türkiye'nin her yerinde Mumcu'yla ilgili bütün etkinliklerde yer almaya çalıştı. 16 Şubat günü geniş bir katılımıla Mumcu'nun evinin önüne giden derneğimiz faili meçhul karanlık terörü bir kez de burada lanetledi. Derneğimiz lokalinde toplanan üyemiz sosyal hizmet uzmanları ve yakınları dernek başkanımız Doğan Karslı'nın başkanlığındaki bir heyetle Uğur Mumcu'nun katledildiği Karlı Sokaka gitti. Burada kısa bir konuşma yapan Karslı, geliş amacımıza ve cinayete kısaca değindikten sonra, son yıllarda ilerici aydın, yazar ve kişilere karşı faili meçhul cinayetlerin arttığını belirtti.

Yukarıdaki erbil Tuşalp'in yazısı da derneğimiz binasında Uğur Mumcu Niçin Öldürüldü" konulu söyleşisinden özettir.

Uğur Mumcu'ya Bombalı Saldırı ve Tarihin Belirlenen Gündemi

Dr. İlhan TOMANBAY

Askersel yönetim döneminde, çalışanların ekonomik hak arama yolları, sendikal örgütlenme, toplu sözleşme grev... hakları yasaklıyor, yukarıdan yapılan düzenlemelerle gelirlerinde ani ve büyük kısıtlamalar uygulanmaya başlıyordu Bir yandan çalışanların gelir artışları frenlenirken, üstüne üstlük, çalışma saatleri uzatılıyordu. Böylelikle çalışanların alım güçleri 1984 yılında 1974 yılının düzeyine indiriliyordu. Türkiye'nin gelir dağılımı inanılmaz bir hızla bozuluyor, çalışan geniş kitleler hızla yoksullaşılıyor, DPT'nin yaptırdığı gelir dağılımı araştırmasının yayını yasaklanıyordu.

Yeni yılın ilk ayında Ankara Karlı Sokak'ta patlayan bir bomba Türkiye'nin önündeki bir yılın ve hatta önündeki yılların gündemini netleştirmiş oldu.

24 Ocak 1980'de zamanın hükümeti tarafından Türkiye ekonomisinde radikal kararlar alınmış monetarist ekonomik politika uygulamasına geçilerek ekonomik bir bomba patlatılmıştı.

Bu patlayan bomba Türkiye'nin daha sonraki on yıllarının gündemini belirliyordu. Tarihe "24 Ocak Kararları" olarak geçen yeni ekonomik yapısal düzenleme, kısa bir süre sonra toplumdaki sosyal düzeni temelden sarsıyor, sosyal sorunların çeşitlenmesine, büyümesine ve yaygınlaşmasına yolaçlıyordu.

Bu kararların sonuçları bir süre sonra, yapısı gereği askersel yönetimi zorunlu kılıyor, 12 Eylül 1980'de darbeyle gelen askersel yönetim, aynı ekonomik politikanın sürdürülmesi kararını alıyor ve sürdürüyor.

Askersel yönetim döneminde, çalışanların ekonomik hak arama yolları, sendikal örgütlenme, toplu sözleşme grev... hakları yasaklanıyor, yukarıdan yapılan düzenlemelerle gelirlerinde ani ve büyük kısıtlamalar uygulanmaya başlıyordu Bir yandan çalışanların gelir artışları frenlenirken, üstüne üstlük, çalışma saatleri uzatılıyordu. Böylelikle çalışanların alım güçleri 1984 yılında 1974 yılının düzeyine

indiriliyordu. Türkiye'nin gelir dağılımı inanılmaz bir hızla bozuluyor, çalışan geniş kitleler hızla yoksullaşılıyor, DPT'nin yaptırdığı gelir dağılımı araştırmasının yayını yasaklanıyordu.

Birden yoğunlaşan ekonomik sorunların geniş halk kitlelerinde yarattığı çaresizlik, insanları bir süre sonra, asker ve yoksulluk ikileminin kışkırtıcılarından son sığınak olan din duygularına sarılmak noktasına getiriyor, bu içten tavır, bir yandan dışardan destekli radikal islami hareketleri umutlandırıyor, öte yandan da, ekonomik kararların sonucu olarak yitirilen halk desteğinin tekrar kazanılması için zamanın hükümetlerince bu dinsel hareketlere göz yumuluyor, destek sunuluyor. Türkiye, 1923 yılında Cumhuriyet'in kurulmasından bu yana ilk kez 1980'li yıllarda seri haketlerin hükümetler eliyle en fazla geliştirildiği, hızlandırıldığı ve yaygınlaştığı bir döneme tanık oluyordu.

Atatürk'ün kurduğu kuruluşlar kapatılıyor, vasiyeti çiğneniyor, Türkçe dilinin gelişmesinin önünü tıkmak için yasaklar getiriliyor, halkla Arapça sözcüklerle konuşulması için en üst düzeyde baskılar yapılıyor, okullara zorunlu din dersleri konuyor, Türkiye Cumhuriyeti'nin yurtdışında görevlendirdiği devlet memurlarının aylıklarını politik ereği belli şeriatçı yabancı örgütlerin ödemesi için

yönetimin en üst düzeyinde imzalar atılıyordu.

24 Ocak kararlarının bir parçası ve uzantısı olarak, bir süre sonra sosyal devlet ilkesinin Anayasa'dan çıkarılması, zamanın Başbakanınca öneriliyor, öneri tartışmalara yolaçıyor, bu arada hiç bir zaman yaygınlaşmamış sosyal güvenlik, zaten yetersiz olan sosyal haklar fiiliyatta giderek daraltılıyor, kısıtlanıyordu. Sosyal devlet ilkesi Anayasa'dan silinemesi de fiilen uygulamadan kaldırılmaya çalışılıyordu.

Monetarist ekonomik politikanın uygulanması zorunluluğu insan haklarının askıya alınmasını da gerektiriyordu. 24 Ocak kararları, askersel yönetim ve şeri mücadele üçgeninde Türkiye, insan hakları konusunda gerilere kayıyor, işkence edilen, işkencede öldürülen insanlar konusu güncelleşiyordu.

Bütün bu çerçeve içinde 24 Ocak ekonomik düzenlemeleri bir süre sonra korunmaya muhtaç çocuk, korunmaya muhtaç genç, korunmaya muhtaç kadın, korunmaya muhtaç yaşlıların sayılarında patlamalar yaratırken, uyuşturucu kullanımı, fuhuş, inhiyar oranlarında birdenbire artışlar ortaya çıkarken, ağıltan ölümler ilk kez Devlet İstatistik Enstitüsü'nün kayıtlarına girerken, Türkiye'de sosyal hizmetler de askerlerin konu alanına giriyor, sosyal hizmet kurumları zapturatp altına alınıyor, yapılan yeni örgütlenmenin başına emekli bir general getiriliyordu.

Bir yandan, çağdaş, resmi sosyal hizmetler böylelikle denetim altına alınırken, bir yandan da hızla yoksullaşan geniş kitlelerinde sıkıntıları hafifletmek adına sosyal yardım kuru-

mu sübap olarak geliştiriliyor ve ancak işleyişi sosyal hizmet mesleğine ve kurumuna değil, vakıf örgütlenmesi altında zamanın iktidarının politik denetiminde, yerel toplumun eşraf, esnaf ve din adamlarına bırakılıyordu.

Yani, sosyal hizmetlerin çağdaş örgütlenmesi kısıtlanırken, Avrupa'da yüzyıl öncesinde kalmış, çağdışı bir sosyal hizmet modeli yaşama aktarılıyordu.

24 Ocak kararlarının sonucu olarak demokrasi, insan hakları, çağdaş toplum, sosyal devlet, sosyal hizmet kurumları aynı akıbete uğruyor; asker şeriat, dış tehditler sarmalında boğuluyordu.

Bütün bunlar olurken, aynı zamanda parlamenter politika yukarıdan güdümleniyor, bilinçli bir operasyonla, halk politikanın dışına itiliyordu.

Uğur Mumcu gibi bir araştırmacının, kalem adamının, savaşım erinin, silahsız silahşörün düşüncelerinin ve savaşımının sürdürülmesi salt demokrasiye inananların görevi değildir.

Bu depolitizasyon ve sessizlik içinde, birbiri ardına yaptığı araştırmalar ve yürekli yazılarıyla bir kişi kalemini silah yapmış haykırıyordu. Araştırmacı-Gazeteci Uğur Mumcu bir yandan demokrasi ve sivil toplum için sesini yükseltirken bir yandan da 24 Ocak kararları altında ezilen

dar gelirli, yoksullaştırılan kesimler adına sosyal devlet ilkesini sonuna değin savunuyor, sosyal sorunları gündeme getiriyordu.

24 Ocak 1980'de bomba gibi patlayan ekonomik kararlara karşı yıllarca yorulmadan yazan kalem, gene bir 24 Ocak günü bombayla susturuldu.

24 Ocak 1993'de, yani onüç yıl sonra Ankara'da Karlı Sokak'ta patlayan ikinci bomba Türkiye'nin önündeki on yılların gündemini netleştirmiş oldu.

Bu gündem, demokrasi, insan hakları, çağdaş toplum, laiklik, sosyal devlet, çağdaş sosyal hizmet için, bu değerlere karşı olan tüm oluşumlara karşı savaşım vermektedir.

Uğur Mumcu gibi bir araştırmacının, kalem adamının, savaşım erinin, silahsız silahşörün düşüncelerinin ve savaşımının sürdürülmesi salt demokrasiye inananların görevi değildir. Salt laiklik savunucularının istemi değildir. Onun düşüncelerinin savunulması ve yaşatılması, demokrasi, insan hakları ve sosyal devlet olmadan soluk alamacağı son on yılda apacık görülen sosyal hizmet camiasının da kaçınılmaz ödevidir.

Sosyal devlet ve insan hakları için soluksuz savaş veren bir insan, doğrudan doğruya bizim mesleğimizin değerlerini de savunuyor, Sosyal hizmet mesleğinin çağdaş sağlıklı işlemesi ortamının hazırlanması için de savaşım veriyordu.

Sosyal devletin önüne 24 Ocak 1980'de yığılan karları, aramızda yaptığımız gizli bir andlaşmayla hemen hemen tek başına, sanki bizim adımıza, yorulmadan küreyen biriydi O. Taki, Karlı Sokak'taki su deposunun bahçesindeki karlara düşene değin...

Kadın Suçluluğu ve Hükümlü Kadınların Durumu

Nilgün KÜÇÜKKARACA *

1980'lerden sonra Türkiye' deki kadın suçluluğunun ve hükümlülüğünün artışını sadece kadının bağımsızlaşma hareketlerine ya da sosyal hayata daha çok girişiyle açıklamak, içinde bulunulan durumu göz ardı etmeye yol açabilir. Geleneksel toplumdaki kadın, tarımda, küçük ölçekli işlerde, kendi içinde çalışmaktadır. Bu durum, bireysel olarak kendini kanıtlama ve kendini gerçekleştirme amacının dışında bir etkene bağlıdır, kendisinin ve ailesinin günlük geçimine katkıda bulunma düşüncesidir. Kadının suç türlerine bakıldığında da bu ekonomik görünümün destekleri daha iyi görülecektir.

Günümüzde bir çok konuda karşılaşılan ihtisaslaşmaların varlığını suçlulukta da görmek olasıdır. Çeşitli demografik özelliklere göre ele alınabilen suçlulukta yaş, cinsiyet öncelikli olanlardan sayılabilir. Çünkü çocuk ve yetişkinin işlediği suç ve bunların infazı birbirinden ayrı olmak durumundadır. Kadın ve erkeği ise içinde bulundukları sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerden dolayı farklı ele almak gereklidir.

"Suçlu" olarak kabul edilen kadın, erkek ve çocuğun suçlu davranışını tanımlayan bir yasa bulunmamaktadır. Suç nedir, bilinmiyor. Ancak çok genel olarak "yasaların cezalandırdığı hareketler (1)" şeklinde ele alınıyor.

1970'li yıllardan günümüze, kadına yönelik birçok ilginin yanısıra kadın suçluluğu da çeşitli yönleriyle incelenmektedir. Daha önce kadın suçluluğunun ihmal edilmesi-nin nedeni olarak kadınların erkeklere oranla daha az suç işlemeleri ileri sürülmüştür. (2)

Bu dönemde kadınların eğitime, işgücüne, boş zaman etkinliklerine, yani genel olarak sosyal hayata daha etkin katılmaları kadın suçluluğundaki artışla ilgili olarak ele alınmaktadır. (3)

Gelişmiş ülkelerde ve Türkiye'deki suçlu oranlarına bakıldığında, kadın suçluluğunun oran olarak az, ancak artış içinde olduğu görülmektedir.

Genel olarak suçluların ele alınmasında, ABD'de %17, Almanya, ve Hollanda'da yaklaşık %25 oranında kadının suç işlemesiyle karşılaşılmaktadır. (3) Yine ABD'deki kadın suçluluğunda, 1971-1981 döneminde Teksas'da %102, Kaliforniya'da %135 artış örnek olarak verilebilir. (2)

Türkiye'deki kadın suçluluk oranlarının 1980'den sonra artış içinde olduğu da istatistiklerde görülmektedir. 1970 yılında 55.695 toplam hükümlü içinde 0.054 oranında kadın hükümlü bulunurken, 1980 de bu oranında 0.024'e yükselmiştir. (2) 1990 istatistiklerinde ise cezaevine yeni giren kadın hükümlü sayısı 966 cezaevinden çıkan kadın sayısı da 1001'dir. (4)

1980'lerden sonra Türkiye'deki kadın suçluluğunun ve hükümlülüğünün artışını sadece kadının bağımsızlaşma hareketlerine ya da sosyal hayata daha çok girişiyle açıklamak, içinde bulunulan durumu göz ardı etmeye yol açabilir. Bu dönem tercih edilen ekonomik

politikanın yarattığı yoksullaşma önemlidir. Geleneksel toplumdaki kadın, tarımda, küçük ölçekli işlerde, kendi içinde çalışmaktadır. Bu durum, bireysel olarak kendini kanıtlama ve kendini gerçekleştirme amacının dışında bir etkene bağlıdır, kendisinin ve ailesinin günlük geçimine katkıda bulunma düşüncesidir. Kadının suç türlerine bakıldığında da bu ekonomik görünümün destekleri daha iyi görülecektir.

Cezaevinden çıkan hükümlülerin suç ve meslek grupları karşılaştırıldığında şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Kalifiye olmayan, işsiz, çalışamaz halde olanlar emekliler ve ev kadınlarının olduğu grupta 155 kadının zina (toplam 166 kadın), 106 kadının da hırsızlık (toplam 118 kadın) suçunda kümeleştiği görülmektedir. (4) Kadın, vasıfsız olmasına da, işsizliğine ve bu kategoride sosyal hayata da çok fazla katılmamasına rağmen, ailesinin ve kendisinin yaşamını sürdürmesinde önemli rol üstlenmektedir. Bunu da genellikle hırsızlık ve zina ile gerçekleştirdiği görülmektedir. İl de araştırmasında, adam öldürme suçlarında kocanın kötü muamelesi ve kadını başkalarına satmak istemesinin varlığına işaret etmektedir. (2) Ayrıca çeşitli gazete haberlerinde, ailenin

geçimini sağlamak amacıyla para karşılığı ve kocanın da haberiyle bu işi yaptığını belirten kadınlar olduğu da bilinmektedir.

Gelişmiş ülkeler ile Türkiye'deki kadın suçluluğunun aynı olmadığı belirtilmektedir. Gelişmiş ülkelerde mala yönelik olan suç oranının daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Bu da içinde bulunulan sosyo kültürel ve ekonomik yapı ile ilişkilidir. Geleneksel bir yapıda fuhuşa itilen kadın kocasını ya da satıldığı erkeği öldürüyorsa, insana yönelik olarak görülüyor; bu suçlara "meta" nedenli suçlar denilebilir mi" sorusunu sormak gerekebilir. Burada hüküm almış kadınların istatistikleri ile konuşmak mümkün olabilmektedir. Hüküm almış suç işlemiş kadınlar da sayılabilirse durum hangi yönde olacak, bu kadın suçluluğunda önemlidir.

Genel olarak cezaevlerindeki kadın ve erkeğin bazı özelliklerini vurgulamakta yarar var:

Günindi, (1991) araştırmasında, hükümlülerin %58.5'nin annesinin, %45.25 'inin babasının okuma yazma bilmediklerini, %40'ının anne ve babası ile yaşarken ekonomik sıkıntı çektiğini, %55.5'nin çocuk ve gençlik döneminde maddi yünden her istediğine sahip olamadığını, %40'ının ise okul yıllarında çalışmak zorunda kaldığını belirtmektedir.

Ayrıca büyük çoğunluğun kırsal kökenli, gecekondualarda yaşayanların olması da araştırmacının dikkatini çekmiş. Benzer olarak İl de (2) araştırma kapsamındaki kadınların çoğunluğunun düşük sosyo ekonomik statü ve eğitim düzeyine sahip kırsal kökenli olduklarını vurgulamaktadır.

Suç türü ne olursa olsun cezaevlerinde kalan kadınların (tüm tutuklu, hükümlü kadın - erkeklerin) içinde bulundukları fiziksel koşullardan şikayetleri bulunmaktadır. Kışla tipi cezaevleri yemek sorunu, temizlik koşulları, infaz memurları ile ilişkiler gibi yaşamlarını sürdürdükleri, ailelerinin bulun-

Cezaevlerinde kadının üretken hale gelmesini sağlayacak programların da yeterli olmaması,çıktıktan sonra kadın için iş bulma olasılığını düşürmektedir. Pasif bir şekilde, üretmeden ve öğrenmeden geçirilen bir zamandan sonra kadın hayatını nasıl sürdürecektir?

duğu çevrelerden uzaklaştırılmaları yakınları ile olan ilişkilerini zedelemekte, çoğunda da kopma durumuna getirebilmektedir. Cezaevi koşullarında görevliler ya da diğer kadınlarla herşeyi de paylaşamamaktadırlar. Cezaevlerinde kadına psikolojik olarak yardım edecek meslek elemanları bulunmamaktadır. Evli ve çocuklu kadınların bazıları çocuklarını cezaevindeyken dünyaya getirebilmekte ya da çocukları ile birlikte tutuklanmaktadır. Bu çocukları sadece sevgi objesi olarak yanlarında barındırmıyorlardır, çocuklara bakacak kimse de bulunmamış olabilir. Çeşitli nedenlerle anneleriyle aynı yaşamı, aynı sağlıklı ortamı paylaşmak zorunda kalan çocuğun durumu iş açıcı olmamaktadır.

Cezaevlerinde kadının üretken hale gelmesini sağlayacak programların da yeterli olmaması,çıktıktan sonra kadın için iş bulma olasılığını düşürmektedir. Pasif bir şekilde, üretmeden ve öğrenmeden geçirilen bir zamandan sonra kadın hayatını nasıl sürdürecektir?

Hükümlü kadının içinde bulunduğu durumun kadın ve aile açısından iyileştirilmesi öncelikle ele alınması gereken bir durumdur. Fiziksel koşulların iyileştirilmesi ve kadının kendisiyle ilgili birçok psikolojik fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması çeşitli fiziksel ve cinsel istismarın objesi halinden çıkarılması gerekir. Hükümlü kadının ailesi ile olan ilişkilerinin sürdürülmesi için ve

Cezaevlerinde kadının üretken hale gelmesini sağlayacak programların da yeterli olmaması,çıktıktan sonra kadın için iş bulma olasılığını düşürmektedir. Pasif bir şekilde, üretmeden ve öğrenmeden geçirilen bir zamandan sonra kadın hayatını nasıl sürdürecektir? Hükümlü kadının içinde bulunduğu durumun kadın ve aile açısından iyileştirilmesi öncelikle ele alınması gereken bir durumdur. Fiziksel koşulların iyileştirilmesi ve kadının kendisiyle ilgili birçok psikolojik fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması çeşitli fiziksel ve cinsel istismarın objesi halinden çıkarılması gerekir.

bunun da sağlıklı olmasının sağlanması planlanmalıdır.

Anneleri ile birlikte bir hayatı paylaşan çocuğa sosyalleşmesine katkıda bulunabilecek bir ortamda gündüz bakımı

verilmesinde yarar vardır. İnsan haklarına ve çocuk haklarına uygun olarak çocuk ve annenin psiko-sosyal ve ekonomik ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Cezaevlerinde hükümlülere tıbbi, psiko,sosyal ve ekonomik odaklı mesleki yardımlarda bulunabilecek hizmet ekiplerinin bulunması gerekir.

Çok genel olarak, suçluluk ve kadın suçluluğuna neden olan olayların inceleneneceği araştırmalar; kadın, aile ve sosyal refah ile ilgili kurumların işbirliği içinde olmaları da önemlidir.

1. Günindi, Aysel. "Toplumsal Kurumlarla ilişkisi içinde Eğitim Kurumunun Suç Olgusuna Etkisi"

(Yayınlanmamış Master Tezi) HÜ. SBE. Ankara, 1991

2. İl, Sunay. "Türkiye'deki Kadın Suçluların Genel Özellikleri ve Infaz Sürecindeki Sorunları Üzerine Bir Araştırma" HÜ. SBE. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara, 1990

3. Junger, Tas J. (Rep). "Nature and Evolution of the Criminality of Young Adults." Tenth Criminological Colloquim (PC-CC), Counsel of Europe, Strassbourg, 1991

4. T.C. Başbakanlık D.İ.E. Adalet İstatistikleri 1990. D.İ.E. Matbaası, Ankara 1992

İzmir'den Merhaba

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği İzmir Şubesi 17.1.1993 tarihinde gerçekleştirilen, genel kurul toplantısı ile kurulmuş, Yönetim Kurulu;

Başkan: Sultan Ünsalan

Sekreter: Günay İğli

Sayman: İsmail Altınok

Üye: M. Ali Yıldız

Üye: Ramazan Çetin

şeklinde oluşmuştur.

Dernek yeri olarak bir büro kiralanmış olup, açılış çalışmaları sürmektedir.

Dernek adresimiz:

Cumhuriyet Bulvarı

Cumhuriyet İşhanı

Kat: 3 No. 26/302-KONAK

Telefonumuz: 841421 dir.

İlk faaliyet olarak, 13.2.1993 tarihinde çevre illerin de katılımıyla "Sosyal Hizmet Uzmanları Gecesi" düzenlenmiştir.

Çeşitli alanlarda, alt komisyonların oluşturulması ile ilgili çalışmalarımız sürmektedir.

12 yıl kesintiye uğradıktan sonra, kurulan Derneğimiz İzmir Şubesi'nden, sevgili meslektaşlarımıza bir mesajımız var.

Bir yazarın söylediklerindeki gibi;

"Yaşamı yaşatmayan, sadece tüketen bireyleri üreten bir düzen" içinde "sahnedekiler seyreneden seyirciler" olmak istemiyorsak...

"Ah şu işler bir düzelse" isteği "başkaları düzeltse" çözümünde takılıp kalmamalı ise..

Ya da "Ah bir hesap sorulsa, tepkisi "başkaları sorsa" tepkisizliği içinde boğulup kaybolmamalı ise...

Örgütlenmek, örgüt içinde, ülkemizin koşullarına uygun, halkımızın gereksinmelerini karşılayıcı, sorunları önleyici, çözümleyici, çağdaş, yenilikçi sosyal hizmet'in nasıl olması gerektiği sorumluluğunu ve mesleki ilkelerimizin, hak-

larımızın, onurumuzun, mücadelesini, birlikte yüklenmek, paylaşmak zorundayız.

Kaldı ki bunu başarmak için, sosyal hizmetlerin temel taşları olan sosyal hizmet uzmanları olarak, yeterli bilgiye birikime deneyime ve gerekli özveriye sahibiz.

Yanlışlarımızı görmeye, gelişmeye kapalı değiliz. Hele inençsiz hiç değiliz. Belki biraz umudumuzu kırdılar. Ama umutları birlikte yeşertmek bizim elimizde...

İzmir Şubesi Yönetim Kurulu olarak mesleki örgütümüzü ve üretkenliğe bu temel çerçevede içinde bakıyor, tümünüze sevgi ve saygılarımızı gönderiyoruz.

Sos. Hiz. Uzmanları Der.
İzmir Şubesi

İZMİR ŞUBE ADRESİ
Cumhuriyet Bulvarı
Cumhuriyet İşhanı
Kat: 3 No. 26/302 KONAK
Tel: 841421

Sağlık Bakanlığı Yasa Tasarısı'na Derneğin Önerisi

SOSYAL HİZMET

UZMANLARI DERNEĞİ

GENEL MERKEZİNİN

SAĞLIK REFORMLARI İLE İLGİLİ

SAĞLIK PROJESİ GENEL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

TARAFINDAN

HAZIRLANAN

KANUN TASARI

TASLAKLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞÜ

2 ŞUBAT 1993 - ANKARA

GİRİŞ

Günümüzde yaşam süresinin uzaması, tıbbi sistemin değişmesi, yaşam standardının yükselmesi ve insanların bilinç düzeyinin artması sonucunda kişilerin, grupların ve toplulukların tıbbi gereksinimleri çeşitlenmiş ve üst düzeye çıkmıştır. Günlük tıbbi bakım, pozitif, tedavi ve rehabilitasyonu içeren entegre ve sürekli tıbbi tedavi hizmetleri gereklidir. Buna ek olarak kişilere, gruplara ve topluluklara verilen tıbbi tedavi, sigorta ve sosyal refah hizmetlerinin her birinin bir diğeriyle ilişki halinde düzenlenmesi, zorunlu hale

gelmiştir.

Sosyal hizmetler alanında uygulama yapan mesleklerden biri olan ve TEDAVİ EDİCİ, DESTEKLEYİCİ, ÖNLEYİCİ ve KALKINMAYI HIZLANDIRICI nitelikte kendine özgü yöntem, teknik ve yaklaşımları bulunan sosyal hizmet mesleği toplumsal değişmeye ve artan karmaşık toplumsal örüntüye bağlı olarak pek çok uygulama alanı bulmuştur. Bunlardan biri de sağlık alanında tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet alanıdır.

Hastahkları doğru teşhis ve tedavi etmek amacıyla yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar tıp uzmanlarının hastalığa yol açan fiziksel, ruhsal, sosyal ve ekonomik faktörler arasında ilişki üzerinde odaklaşmasına neden olmuştur. KAPSAMLI TIP adı verilen bu yeni tedavi biçiminde tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet uygulamalarında SOSYAL ÇALIŞMACI, hastalığın teşhisinde ve tedavisinde hasta ve ailesini psikolojik, sosyal ve ekonomik özelliklerini saptayarak hastanın sağlığına kavuşmasında tedavi ekibinin etkin bir üyesi olarak görev yapar.

Sağlık konusu ele alındığında insan sağlığının fiziksel, ruhsal ve sosyal boyutları olduğu; dolayısıyla, hastalığın tedavisinin çok boyutlu bir yaklaşımla

gerçekleştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Bu nedenle, tıbbi sorunlarda bütüncül bir yaklaşım uygulanmakta ve burada sosyal çalışmacı birbirini etkileyen bu boyutların dengeli bir biçimde gelişmesini sağlamakla görevlidir. Vak'aların çoğunda tedaviyi yalnızca tıbbi boyutta sınırlamak, hastalığı kısmen tedavi etmek, yalnızca hastalığın belirtilerinin görülmesini engellemek demektir. Bununla birlikte duyarlı ve başarılı bir hekim hastaneden taburcu olup, eski çevresine dönmüş olan bir hastanın bu çevrenin koşullarından etkilenecek tedavi sonucu düzelen sağlığının bozulabileceğini dikkate alır.

İşte bu noktada tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet becerileri, bireyin sağlığını etkileyen yaşam tarzı veya hastalığından etkilenen yaşam tarzına müdahale etmede yaşamsal bir rol oynamaktadır.

WHO'nın yaptığı ve ülkemizde de tartışmasız kabul edilen Sağlık tanımına göre; SAĞLIK YALNIZ HASTALIK ve SAKATLIK HALİNİN OLMAYIŞI DEĞİL, KİŞİNİN FİZİKSEL, SOSYAL ve RUHSAL yönlerden tam bir iyilik halinde olmasıdır. Bu nedenle sağlıkta amaç yalnızca kısa süreli tıbbi tedavi olmayıp bireyin sağlığını bir bütün olarak korumak ve geliştirmektir.

Ülkemizin hızlı bir gelişim ve değişim süreci içerisinde bulunması sağlık alanında da köklü değişikliklerin yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle "ÜÇÜNCÜ BİN YILA HAZIRLIK" amacıyla Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü tarafından hazırlanan "Sağlık Reformu Kanunları Tasarı Tasarıları" yerinde bir girişimdir. Ayrıca hazırlanan bu tasarılar hakkında "Meslek Örgütleri" ile işbirliği yapılabilecek eksiklikleri ve yapılabilecek düzenlemeleri ortaya koyma çabası oldukça sevindirici bir durumdur.

Sağlık sektörü içindeki hizmetlerin istenen düzeyde çıkarılması tüm sağlık personelinin görev ve yetkilerinin "EKİP HİZMETİ" anlayışına ve Ülkemizce kabul edilen "SAĞLIK"tanamına uygun olarak yapılması Sağlık Reformlarının başarısını arttırıcı rol oynayacaktır.

SAĞLIK BAKANLIĞI TEŞKİLAT KANUNU (Tasarı Taslağı)

* Teşkilat Kanunun'da Sağlık Bakanlığı Merkez teşkilatı bünyesinde oluşturulan Ana Hizmet Birimleri arasında bağımsız bir Sosyal Hizmetler Koordinasyonu içerisinde Sosyal Hizmetler Koordinasyon Daire Başkanlığı'nın kurulması gereklidir.

GEREKÇELER:

* Sağlık Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatında yürütülen sosyal hizmet uygulamalarını koordine etmek amacıyla Makamın 17.41992 tarih ve 1245 sayılı onayları doğrultusunda Sağlık Bakanlığı bünyesinde "Sosyal

Hizmetler Koordinatörlüğü" kurulmuş olması,

* Teşkilat Kanunu ile oluşturulması planlanan Ana Hizmet Birimleri bünyesinde yürütülecek olan sosyal hizmet uygulamalarını (sağlığın korunması ve geliştirilmesi, ana-çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri gibi toplumda davranış değişikliğini gerektiren ve toplumun bilinçlendirilmesine yönelik toplumun hizmetlere aktif katılımını sağlama...) planlama, program geliştirme ve ilgili birimlerle işbirliği sağlama,

* Sağlık alanında kişilere, gruplara ve topluma yönelik olarak verilecek olan sosyal hizmet uygulamaları ile ilgili standartların belirlenmesi ve geliştirilmesi

Sosyal Hizmetler Koordinasyon Daire Başkanlığı'nın kurulmasını gerektirmektedir.

SAĞLIK KANUNU

(Tasarı Taslağı)

DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ VE GEREKÇELER:

1- İKİNCİ KISIM: Kamu Sağlığının Korunması

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Sağlık Açısından Özellikli Grupların Korunması

Kapsamında;

* Anne ve Çocuk Sağlığı (Madde 30), Öğrencilerin Sağlık Açısından Korunması (Madde 31), Çalışanların Sağlık Açısından Korunması (Madde 32) ve Yaşlıların ve Özürlülerin sağlık Açısından Korunması (Madde 33) yer almıştır.

YEDİNCİ KISIM, Son Hükümler'de ele alınan Yönetmelikler (Madde 107)

bölümünde a-14 ile Anne ve Çocuk Sağlığı, a-15 ile öğrencilerin Sağlık Açısından Korunması hakkındaki Yönetmeliklerin Bakanlık tarafından; b bendine çalışanların Sağlık Açısından Korunması ile ilgili Olarak Sağlık ve Çalışma Bakanlıklarınca bir yıl içinde yönetmelik hazırlanacağı hükmü var iken Yaşlıların ve Özürlülerin Sağlık Açısından korunmasına ilişkin bir yönetmelik hazırlanması yer almamaktadır. Bu nedenle;

Madde 107 Yönetmelikler kapsamında;

d) Yaşlıların ve Özürlülerin Sağlık Açısından Korunması ile ilgili olarak, bir yıl içinde Sağlık Bakanlığı ve ilgili Bakanlıklarla birlikte bir yönetmelik hazırlanır, hükmü yer almalıdır.

2- Sağlık kanunu kapsamında sağlığı korumak ve geliştirmek ile hastalıkların tedavisine yönelik maddeler yer almasına rağmen tıbbi rehabilitasyonu mümkün olmayan ve/veya sürekli tıbbi bakıma ihtiyaç duyan kişilere verilecek hizmetlere ilişkin bir hükme rastlanmamaktadır. Bu konunun dikkate alınması uygun olacaktır.

3- BEŞİNCİ KISIM: Sağlık Alanındaki Meslekler

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Sağlık Alanındaki Diğer mesleklerle ilgili

Hükümler'in Sağlıkla ilgili Meslekler (Madde 101)

"Temel Çalışma alanı Sağlık hizmetleri olmamakla birlikte, mensupları sağlık sektöründe de çalışan biyologluk, klinik psikologluk, sosyal çalışmacılık sağlıkla ilgili meslekler sayılırlar. Bu mesleklerin mensuplarından

sağlık sektöründe çalışanların sağlık sektöründeki görev tanımları Bakanlıkça belirlenir." denilmektedir.

Yukarıdaki madde incelendiğinde Sağlık; yalnızca biyolojik sağlık olarak ele alınmaktadır. Ancak sağlık fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak tam bir iyilik halidir. Dolayısıyla hastanın tıbbi sorunlarının yanı sıra karşılıklı ilgili psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözülmesi hizmetlerini yürüten sosyal çalışmacıların, ikinci bölüm sağlık meslekleri ile ilgili hükümleri kapsayan bölümde tanımlanması gereklidir.

DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

SOSYAL ÇALIŞMACILAR

MADDE 96- Sosyal çalışmacılar, birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık kurum ve kuruluşlarında ayaktan veya yatarak muayene, tetkik ve tedavisi yapılan hastanın; tıbbi tedaviden etkin bir şekilde yararlanmaları amacıyla sosyal, psikolojik, ekonomik, eğitici, destekleyici ve geliştirici hizmetlerin yanı sıra, hastanın ailesi ve çevresi ile ilişkilerinin düzenlenmesi hizmetlerini yürütürler. Ayrıca bireylerin, grupların ve toplumların sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla sorunlarının önlenmesi veya çözümlenmesine yönelik olarak, toplumun hizmetlere aktif katılımını sağlama yönünde çalışmalar yaparlar.

Sosyal çalışmacılar bu hizmetleri; sosyal kişisel çalışma, sosya grup çalışması, toplumsal

çalışma, araştırma gibi yöntemler aracılığıyla yerine getirirler.

Sosyal çalışmacı olabilmek için bu mesleğin eğitimini veren bir yüksek okulu bitirmiş olmak gerekir.

BU DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİNİN GEREKÇELERİ

* Kanun Tasarı Taslağının 3 (a) maddesinde belirtilen Sağlığın tanımındaki "sosyal ve ruhsal iyilik" ibaresine,

* Sosyal çalışmacılar ilk kez 1905 yılında ABD, Kanada İngiltere'de ve diğer gelişmiş ülkelerde sağlık kurum ve kuruluşlarında sağlık ekibinin bir üyesi olarak istihdam edilmişlerdir. Bunun nedeni; hastalığa yolaçan ve hastalığın neden olduğu psiko-sosyal ve ekonomik faktörlerin kabul edilmesi; hastalığın sadece tıbbi tedavisinin yeterli olmadığı bunun yanı sıra psiko-sosyal etmenlerin de ele alınması ve önleyici, takip edici yaklaşıma yer verilmesine,

* Ülkemizde tıbbi sosyal hizmetlerin bir ihtiyaç olarak ortaya çıkması Sağlık Bakanlığı tarafından da göz ardı edilmemiş ve 1961 yılında bu alanda çalışacak elemanları yetiştirmek üzere Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuş ve ilk kez 1967 yılında hastanelerde sosyal çalışmacılar istihdam edilmeye başlanmıştır. Bu kanunun dikkate alınmasına,

* 1970 yılında ABD'de Hastaneler Birleşik Komisyonu tarafından hastalara ve

ailelerine sosyal hizmetin mutlak sosyal çalışmacılarca sağlanması gerektiğinin kabul edilmesi,

* Sağlık alanında etkinlik gösteren çeşitli disiplinler içinde tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet, temel amacı insan unsurunu odak alan ve insanla doğrudan çalışan disiplinlerden biridir. Sosyal çalışmacı hizmetini yürütürken mesleğin doğası gereği sofistike bir araç kullanamaz. Sosyal çalışmacının başlıca araçları duyarlılık, algılama ve kavrama becerileri ile iletişim kurma yeteneği, dinlenme, empati gibi araçlardır. Hastanın biyolojik yapısına doğrudan müdahale eden somut araçların yanı sıra psiko-sosyal sağlığını korunması ve geliştirilmesi için de yukarıda belirtilen araçların kullanılması gereklidir.

Hastalığın fiziksel kökenli olmasının yanında psiko-sosyal ve ekonomik yönlü olduğu sağlık personeli tarafından kabul edilmiş ve bu tür sorunların çözümlenmesi amacıyla sağlık alanında sosyal hizmet mesleğinin uygulanması onaylanması,

* Sosyal çalışmacıların hizmetleri "doğrudan" ve "dolaylı" olarak yürütme-lerine,

Doğrudan Uygulamalar: Doğrudan uygulamalar kapsamında;

- Psiko-sosyal değerlendirme,
- Psiko-sosyal tedavi,
- Kriz danışmanlığı
- Bireysel danışmanlık

- Çiftlere danışmanlık
- Aile danışmanlığı
- Grup danışmanlığı,
- Rehabilitasyon (topluma yeniden kazandırma) hizmetleri

gibi hizmetler verilir. Bu hizmetleri yürütürken sosyal çalışmacı hasta, ailesi ve çevresi ile doğrudan ilişki içindedir.

Dolaylı Uygulamalar ise;

- Toplum ilişkilerini düzenleme ve kaynak geliştirme çalışmaları,
- Hasta adına savunuculuk yapma (Advocacy),
- Eğitim, idari hizmetler, program planlama ve araştırma yapma gibi hizmetlerdir.

* Sağlık Kanunun Tasarısındaki "toplumun tanınması, katılımın sağlanması" ile ilgili hükümlere,

"1961 yılı "Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Kanunu"ndaki sağlık hizmetlerinde toplum katılımını sağlama yönünde temel yaklaşım.,

* 1970 yılında yayınlanan "657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinde; sosyal çalışmacının sağlık hizmetleri sınıfında yer aldığına,

* Dünya sağlık Örgütü'nce 1978 yılında yayınlanan Alma-Ata Deklarasyonu ve buna paralel olarak hazırlanmış olan 38 Avrupa Bölge Hedefleri'nde belirtilen "Toplumu tanıma, toplumla çalışma ve toplumun katılımını sağlamaya yönelik hükümlere" yer veril-

mesine,

* UNICEF tarafından 1989 yılında başlatılan ve 1990 yılında çok odaklı bir projeye dönüşen "Antalya Gecekondu Projesi"nde sosyal çalışmacıların etkin rol almalarına,

* Ülkemizde yürütülen "Sağlık Alanına" ilişkin yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre tedavi ekibi içerisinde sosyal çalışmacılara gereksinim bulunduğunun belirtilmesi,

Yukarıdaki gerekçeler doğrultusunda Sosyal çalışmacıların "Sağlık Kanunu (Tasarı Taslağı) Beşinci Kısım İkinci Bölüm'de yer alan Sağlık Meslekleriyle ilgili Hükümler" içinde ele alınması gereklidir.

4- ÜÇÜNCÜ KISIM: Sağlık Hizmetlerinin Sunumu

BİRİNCİ BÖLÜM: Birinci Basamak Kuruluşları ve Görevleri

Eğitim Sağlık Ocaklarının Kuruluşu ve Görevleri (Madde 45)

Madde 45- Her ilde en az bir sağlık ocağı "Eğitim Sağlık Ocağı" olarak belirlenir.

Eğitim Sağlık Ocaklarında, hizmetin yürütülmesi ile ilgili personel yanında halk sağlığı hemşiresi, sağlık eğitimcisi, diyetisyen gibi eğitici statüsünde elemanlar bulunur.

DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİ

MADDE 45- Her ilde en az bir sağlık ocağı "Eğitim Sağlık Ocağı" olarak belirlenir.

Eğitim Sağlık Ocaklarında, hizmetin yürütülmesi ile ilgili personel yanında halk sağlığı hemşiresi, sağlık eğitimcisi, SOSYAL ÇALIŞMACI, diyetisyen gibi eğitici statüsünde elemanlar bulunur.

BU DEĞİŞİKLİK ÖNERİSİNİN GEREKÇELERİ:

* "Her ilde en az bir sağlık ocağı eğitim sağlık ocağı olarak belirlenir" denilmektedir. Sağlık Ocaklarının Kuruluşu ve Görevlerine ilişkin Madde 44 incelendiğinde bu görevlerin yürütülebilmesi için Toplumla Çalışma yöntemi kapsamında toplum organizasyonu ve toplum kalkınması- tekniklerini bilmek gerekmektedir. Bu yöntemin etkin bir şekilde uygulanabilmesi ise sosyal hizmet eğitimi almayı zorunlu kılar.

Toplumla çalışma yöntemi teorik ve uygulamalı olarak sosyal çalışmacı eğitiminde verilmektedir. Sağlık ocakları aracılığıyla verilmesi planlanan hizmetlerin etkin ve verimli bir biçimde verilebilmesi için bu kuruluştaki sosyal çalışmacıların istihdam edilmesi bir zorunluluktur.

Üyelerimize Gönderilen Faaliyet Mektupları

DEĞERLİ MESLEK-TAŞIMIZ,

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği 1. Olağanüstü Genel Kurulu 7 Kasım 1992 Cumartesi günü Ankara'da toplandı. Yeni seçilen yönetim kurulu üyeleri kendi aralarında gerçekleştirdikleri ilk yönetim kurulu toplantısında şöyle görev bölümü yaptılar:

Genel Başkan: Doğan Karanlı

Genel Sekreter: Gül Erdost

Genel Başkan Vekili: Ramazan Elhüseyni

Genel Sayman: Erdal Bozkurt

Veznedar: Mahmut Akkın

Üye: Emine Keser

Üye: Selami İnce

Üye: Veysel Aksoy

Üye: Turgay Çavuşoğlu

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği olarak, önümüzdeki çok kısa dönemde, bütün üyelerin katılımı ve önerileriyle bazı görevleri yerine getirmek istiyoruz. Sosyal hizmet uzmanlarının örgütlerinden biri olan derneğimizin bundan böyle izeceği politikaların belirlenmesi bütün üyelerin ve meslektaşlarımızın görüş, eleştiri ve önerileriyle olacaktır. Gerçekleştirmeyi düşündüğümüz bazı

projeler şöyle sıralanabilir:

Yeni Üye yazımı ve il temsilcilikleriyle şubelerinin açılması çalışmalarının yürütülmesi:

Hem Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde hem diğer kamu kurum ve kuruluşlarında hem de özel çalışan sosyal hizmet uzmanları arasında derneğimize üye olamamış meslektaşlarımız bulunmakta. Bu arkadaşlarımızın da

manda üyelerimizin sayısını çoğaltmak elimizde. Bütün meslektaşlarımız tarafından istenilen odalaşma faaliyetinin yürütülebilmesi için bile yeterli üye yoğunluğumuzun bulunmaması sorunun aciliyeti konusunda biraz daha açık bilgi verecektir. Bunun için bütün üye arkadaşları üye yazmaya, bütün meslektaşlarımızı üye olmaya çağırıyoruz.

Derneğimizin merkezinin tutulması:

üyeliklerinin yapılması ve dernekte arkadaşlarımızın kendilerini birer dernek yönetim kurulu üyesi gibi görerek çalışmalarına ihtiyacımız var. Birlikte çalışarak en kısa za-

Kurulduğu günden bu yana üyelerimizin uğrayabilecekleri ve dernek çalışmalarının yürütülebileceği kendine ait bir merkezi olamadı. Bundan önceki yönetimlerin büyük

özverilerle başka merkezlerde ve mekanlarda yürütmeye çalışmalarından sonra, bu dönem, derneğin yeni yerinin daha doğrusu kendine ait bir mekanının olmasını istiyoruz. Bu konuda da bütün meslektaşlarımızdan ve üye arkadaşlarımızdan yardım istemek durumundayız. İlferdeki arkadaşların kendi aralarında biraraya gelerek oluşturacakları (adına ister dernek binası tutma komitesi densen, ister dernek il temsilciliği ya da başka bir şey) bir kurumsallaşmayla, bir komiteleşmeye maddi katkı sağlamaya çalışmaları, merkezde dernek binası tutmaya çalışan yönetim kurulu üyelerine çok büyük katkılar sağlayacaktır. Yine bazı arkadaşlarımızın bağışlarını ve üyelik aidatlarının genel merkeze ulaştırılması da bütün üye arkadaşlarımızın üzerinde hassasiyetle durmaları gereken bir konu.

Derneğin yayın organının çıkarılması:

Sosyal hizmet uzmanlarının sorunlarını aktaracak, beklentilerini dile getirecek, çalışmalarını yayınlatacak bir yayın organı aynı zamanda üyelerimizin ve meslektaşlarımızın kendi aralarındaki bir iletişim organı da olacaktır. Bütün bunların yanında alana ilişkin politikalar ve yapılaşmalarla ilgili önerilerin de yer aldığı yayın organı, bu dönem de yönetim kurulumuz tarafından yayınlanacaktır.

Yayın organının hazırlanmasında, derginin yayın politikasının belirlenmesinde, denetlenmesinde, bütün üyelerimizden alınan desteğin yanında öğretim görevlilerinin akademik bilgi ve deneyimlerinden de yararlanılacaktır. Nasıl bir yayın organı hazırlanması konusunda bütün meslektaşlarımızın görüş, eleştiri ve makale, haber,

yorum, inceleme vs. türü çalışmalarını bekliyoruz.

Üyelerimizin her türlü istek, dilek, öneri ve eleştirileriyle derneğimizin çalışması mümkün olacaktır. Sosyal hizmet uzmanlarını belki de diğer meslek elemanlarından ayıran özellik, katılımcılığa verdikleri önemdedir. Uzmanlar, bu özelliklerini, derneğin iyi çalışması için yapacakları denetim ve birlikte üretimiyle de göstereceklerdir.

Çalışmalarınızda başarılar dilerken saygı ve sevgilerimizi sunuyoruz.

Sosyal Hizmet Uzmanları
Derneği Yönetim Kurulu
Üyeleri

Doğan Karslı: İş: 418 66 62
Ev: 212 18 44

Gül Erdost: 317 05 05 438
90 48

Ramazan Elhüseyni: 310
24 60 399 37 82

Erdal Bozkurt: 418 66 62
287 00 21

Emine Keser: 272 00 11

Veysi Aksoy: 395 54 73

Selami İnce: 435 24 76

Mahmut Akkın: 310 24 60 -
251

Turgay Çavuşoğlu: 312 20
82 320 33 67

SAYIN MESLEKTAŞIMIZ

Derneğimizin 1. Olağanüstü Genel Kurulu sonrası Yönetim Kurulumuz çalışmalarına

başlamıştır.

İlk olarak yıllardır birlikte çalışma şansı olanların dışındaki meslektaşlarımızın birbirine "merhaba" diyebileceği mesleki bilgi ve deyimlerini aktarabileceği, günün yoğunluğunu gidermek için uğrayıp bir bardak çay içebileceği taşradan gelen arkadaşlarımızın adres sıkıntısını giderecek Genel Merkez yerimizi kiraladık. İç donanımını hızla tamamladık. Bültenimizin sonunda adresi-telefon numarası - açılış günü tarihini bulacaksınız. O günün sevincini birlikte yaşayalım, bu güzelliği bölüşmek için hepinizi bekliyoruz.

Çocuk Mahkemeleri Yasa Tasarısına ilişkin görüşlerimizi T.B.M.M. Adalet ve T.B.M.M. Anayasa komisyonu başkanlıklarına birer telgraf çekerek belirttik. (Telgrafların özünü çocukların D.G.M.'lerde yargılanmaması konusu oluşturdu.)

Dünya Özürlüler Günü nedeniyle bir mesaj yayınlarak özürlülerin sorunları ve haklarını duyarlı davranılması gerektiğini belirttik.

SHÇEK Genel Müdürü Arslan Kaya'ya Dernek Yönetim Kurulu olarak nezaket ziyareti yaptık. Sayın Kaya, SHÇEK'nun Sosyal Hizmet Politikası oluşturulurken derneğimizin görüşlerini önemseyeceklerini ve bu konularda görüş alış verişinde olmamız gerektiğini vurguladılar. Aynı ziyaret Genel Md. Yardımcıları

Sayın Zuhal Arnaz ve Sayın Bülent İlik'e de yapıldı.

İnsan Hakları Haftası nedeniyle bir bildiri yayınladık. Özetle insan hakları ihlalleri ve hakların kullanımında çifte standart uygulanmaması gerektiği konusunda görüş bildirdik.

Adalet Bakanlığı'ndaki Sosyal Çalışmacı Kadrolarına sosyologların alınması Derneğimizin yaptığı çalışmalar sonucunda engellenmiştir. Adalet Bakanı Sn. Seyfi OKTAY'a bu lehimizdeki uygulamasından dolayı teşekkür telgrafı çekilmiştir.

Üye arkadaşlarımızın her konudaki istek ve katkıları motivasyonumuzu artıracaktır. Buna gereksinimimiz var, bizi arayın görüşlerinizi bildirmeyi bizden esirgemeyin.

İletişim için yazışma adreslerinizi ve telefonlarınızı bize bildirmenizi, üye olmayan meslektaşlarımızı üye yapmanızı (resim ve nüfus cüzdan örneği eksikliği olanlar ayrıca bildirilecektir.) bekliyoruz.

Dernek Genel Merkezimizde "CUMA Söyleşileri" düşünüyor. Söyleşi konusu ve söyleşeceklerimize ilişkin önerilerinizi bize bildirmeniz de bir dileğimiz.

- Yani Yıl için hazırlanan takvimimizden de almanızı bekliyoruz.

1993 yılı sağlığımız, mesleki gelişmemiz ve mesleksi onurumuz açısından bize şans getirsin.

Not: Aidatlarınızı ödemeniz konusunu yeniden anımsatmak zorundayız. Ayrıca üyelerimizin tümünün adresleri olmadığından yada değiştiğinden bu bültenimizi ve açış günü çağrımız konusunda birbirinizle ilişki içerisinde olursanız hepinize ulaşmamız açısından yararlı olacaktır.

Sevgi ve Saygılarımızla

S.H.U. Yönetim Kurulu

Açılış Günü: 16.01.1993

Saat: 15.00

Adres: Telefon: İzmir C. Elgün
S. N. 13/6 2304024

Banka Hesap No: 6200480-9

DEĞERLİ MESLEKTAŞIMIZ,

Uzun bir aradan sonra, ikinci "mektup - bülten" imizle sizlere yeniden "merhaba" demenin sevincini yaşarken arayışta olduğumuz için de özür diliyoruz. Bu dönemi, özellikle Ankara'daki arkadaşlarımızı da bir hayli yorarak yoğun bir çalışma içinde geçirmemiz hem yazacaklarımızı ertelememize neden oldu hem de size yazacak daha çok şey biriksin, sizlere daha sevindirici haberler verelim diye uzatmak durumunda kaldık.

Kızılay'daki dernek genel merkezimizin ve lokalimizin açılmasından sonraki günlerde merkezimiz, hem üyelerimizin, meslektaşlarımızın sıcak ilişkiler geliştirdikleri bir mekan hem de mesleki - sosyal etkinliklerin düzenlendiği bir arena

haline geldi.

Bunların bir kısmının kısa özetini sizlere de sunarken bütün arkadaşlarımızı etkinliklerdeki emek ve özverileri nedeniyle yeniden kutluyor ve teşekkür ediyoruz.

CUMA SÖYLEŞİLERİ:

Lokalimizin açılmasından hemen sonra toplanan yönetim kurulu üyeleri, üyelerin isteği doğrultusunda alanında yetkin bir isimle her cuma akşamı mesleki-toplumsal konularda söyleşi düzenleme kararı aldı.

Bu amaçla düzenlenen ilk söyleşiye 29 Ocak 1993 tarihinde "Okumak ve Okumanın Önemi" konusuyla ünlü yazar Talip Apaydın katıldı. Az okuyan bir toplum olduğumuzu, gün geçtikçe de okuyan insan oranının azaldığını belirten Apaydın, okumanın çocukluktan itibaren kazanılması gereken bir alışkanlık olduğunu söyledi.

Çocukların okuma yerine, sayıları her geçen gün artan TV kanallarını izlemeyi alışkanlık haline getirdiklerini belirten Apaydın, aileye bu konuda çok büyük görevler düştüğünü üzerinde durdu. Apaydın, uzun yıllardan beri Türkiye'de yayın yasaklarından, düşünce suçlarından sözetti. Türkiye'de herşeye rağmen bir kültür birikiminin ve aydınlanmanın sağlandığını anlatan Apaydın, ülkelerin gelişmişlik düzeyinin kültür birikimiyle ölçüldüğünü ileri sürdü.

Cuma söyleşilerinin ikinci konuğu ise, "Kitle İletişim Araçlarının Tüketim Açısından Çocuklar Üzerinde Etkisi" konusıyla Mahmut Tali Öngören idi. Sinema eleştirmeni radyo, ve TV yapımcısı, İnsan Hakları Vakfı Genel Sekreteri Mahmut Tali Öngören, 5 Şubat 1993 tarihindeki söyleşisinde, Türkiye'de radyo ve TV'ciliğin kısa bir tarihine değindikten sonra gün geçtikçe çocuk ve TV ilişkisinin nasıl değiştiğini anlattı. Kitle iletişim araçlarının günümüzde en etkilisinin TV olduğunu belirten Öngören, TV'lerin de tüketimi reklamlarla pompalamaya çalıştığını dikkat çekti. Özellikle devlet TV'lerinin reklam almaması gerektiğine

değinen Öngören, "ne yazık ki, Türkiye'de tüketimi özendiren reklamcılığı devlet TV.'si yani TRT başlatmıştır" diye konuştu. Tüketime dayalı batı toplumlarında bile reklamları, çocuğa

zarar vermemesi açısından denetlendiğini belirten Öngören, aynı batının aynı mal Türkiye'de pazarlanırken bunun reklamının denetimsiz yayınlanmasına göz yumduğunu anlattı.

Bu durumu bir "ikiyüzlülük" olarak değerlendiren Öngören, toplumun baskı unsuru olarak bir "caydırıcılık" işlevine sahip olmadığını belirtti. Evde anne ve baba büyük görevler düştüğünü belirten Öngören "oysa bugün Türkiye'de anne ve baba da tüketim toplumu idolojisini savunur olmuşlardır" diye konuştu.

9 Şubat'taki konuğumuz ise, Alman Sosyal Çalışmacı Hans Lanzke idi. Türkiye'li işçilerin

de yoğun olarak yaşadığı Berlin'de yabancı işçilerle çalışan bir sosyal kurumda görevli olan Lanzke, bir süredir Türkiye'yle Almanya arasında sosyal çalışmacı değişim programıyla

ilgili olarak Türkiye'ye gelmişti. Lanzke, Alman hükümetinin bir süredir Türkiye'den Almanya'ya sosyal çalışmacı göndermesini istediğini belirterek bunun için kendisinin bazı girişimlerde bulunduğunu ve bunların neler

olduğunu anlattı. Alman sosyal çalışmacıların da Türkiye'yi tanımak için bu ülkeye gelmeleri gerektiğine değinen Lanzke, daha önce uygulanan karşılıklı öğrenci değişiminin istenilen yararı getirmediğini, bunun için uzman değişimi programına geçilmesi gerektiğini savundu. Lanzke'nin tercümanlığını üstlenen Sosyal Hizmetler Yüksek okulu öğretim görevlisi ve üyemiz Dr. İlhan Tomanbay da, yer yer Almanya'daki uygulamaya dair izlenimlerini aktardı.

Cuma söyleşilerinin 19 Şubat'taki konuğu ise, gazeteci yazar Erbil Tuşalp'ti. Oysa daha önceki programa göre bu

günün konuğu Uğur Mumcu'ydu. Mumcu'nun katledilmesinden yaklaşık 10 gün kadar önce kendisiyle görüşen Genel Sekreterimiz Gül Erdost'a, işlerini yoğunluğu nedeniyle ancak 19 Şubat'ta

konuşmayı kabul edebileceğini belirtmişti. Mumcu'nun katledilmesinden sonra da dernek olarak biz bu tarihteki söyleşiyi yine Mumcu'ya ayırdık. Mumcu'nun uzun yıllar Cumhuriyet gazetesinde birlikte çalıştığı yakın arkadaşı Erbil Tuşalp de konusunu, Mumcu'nun öldürüldü olarak seçti.

19 Şubat akşamı dernek lokalinde geniş bir katılımı meslektaşlarımız Tuşalp'le terörü, irticayı, hükümetin tavrını, kontgerillayı, Mumcu'nun hangi konularda nasıl çalıştığını ve cinayetin niçin işlenmiş olabileceğini sıcak bir atmosfer içinde tartıştılar.

UĞUR MUMCU'NUN KATLİ VE DERNEĞİMİZ.

Gazeteci yazar, demokratik aydın Uğur Mumcu'nun katledilmesinden sonra tüm ülkede gericiliğe, ırkçılığa ve irtica terörüne karşı gösterilen tepkilere, örgütümüz, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği de çeşitli etkinliklerle katıldı. Bombalı cinayet haberini alır almaz toplanan dernek yönetim kurulu üyeleri ilk iş olarak Mumcu'nun çalıştığı Cumhuriyet gazetesini ziyaret ve cinayeti kınayan bir ilan verme kararı aldı.

Ankara'daki cenaze törenine de katılan derneğimiz daha sonra üyelerimizin temsil katılımıyla Türkiye'nin her yerinde Mumcu'yla ilgili bütün etkinliklerde yer almaya çalıştı. 16 Şubat günü geniş bir katılımı Mumcu'nun evinin önüne giden derneğimiz faili meçhul karanlık terörü bir kez de burada lanetledi. Derneğimiz lokalinde toplanan üyemiz sosyal hizmet uzmanları ve yakınları dernek başkanımız Doğan Karslı'nın başkanlığındaki bir heyetle Uğur Mumcu'nun katledildiği Karlı Sokağa gitti. Burada kısa bir konuşma yapan Karslı, geliş amacımıza ve cinayete kısaca değindikten sonra, son yıllarda ilerici aydın yazar ve kişilere karşı faili meçhul cinayetlerin arttığını belirtti.

Cuma söyleşilerinin 5 Mart 1993'teki konusu da yeniden Türkiye gündemine yoğun olarak giren İnsan haklarıydı. İnsan Hakları Derneği kurucu-

larından ve eski Ankara Şube Başkanı Muzaffer İlhan Erdost, "İnsan Hakları ve Türkiye Boyutu" üzerine konuştu. Erdost, Türkiye'deki insan hakları ihlallerini ve bunlara karşı verilen örgütlü mücadeleyi anlattı. Erdost, Güneydoğu'daki insan haklarını ve bunlara karşı verilen örgütlü mücadeleyi anlatmıştır. Erdost, Güneydoğu'daki katliamlara ve Türkiye'deki işkence ve baskılara ilişkin istatistiki bilgi vererek sürdürdüğü konuşmasında, işkence ve baskının bir devlet politikası olarak uygulandığını ileri sürdü. Muzaffer İlhan Erdost konuşmasının son bölümünü uzmanlarla soru-yanıt biçimindeki tartışmaya ayırdı.

2 Nisan'daki konuşumuzu ise İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Akın Birdal'dı. Birdal'da uzmanlarla, Türkiye'de İnsan Hakları Sorunu üzerine konuştu.

Konuşmasında, İnsan hakları ihlaline ilişkin örnekler veren Birdal, bu iktidar döneminde insan hakları ihlallerinin sürdüğünü belirtti.

9 Nisan'daki Cuma söyleşisi "şiir üzerine"ydi ve konuşumuzu ünlü şair Cahit Külebi'ydı. Külebi, Türkiye şiiri üzerine tarihten bu yana gerçekleşen gelişmeleri anlattı. Kendi şiirinden örnekler de okuyan Külebi, dildeki özleştirme çabalarıyla şiirdeki gelişmelerin paralel geliştiğine dikkat çekti.

BAKANLIK KURULUŞUYLA İLGİLİ YASA TASARISI PANELİ

Dernek olarak gerçekleştirdiğimiz en önemli etkinlik-

lerinden biri de Kadın ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurulmasıyla ilgili yasa tasarısı hakkında düzenlediğimiz paneli. SHP- DYP, ve CHP temsilcileriyle derneğimiz temsilcisinin konuşmacı olarak katıldığı

panel dernek başkanımız Doğan Karşının yönetiminde 22 Şubat günü Ankara'da SHÇEK Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Karşının kısa açış konuşmasında, uzmanların ve dernek üyelerinin bakanlığın "Sosyal Hizmetler Bakanlığı" ve "Kadın Bakanlığı" olarak ayrı iki bakanlık kurulmasını istediklerini belirtmesinden sonra diğer konuşmacılar da konuyu bu konu etrafında tartışmayı sürdürdüler.

İlk konuşmacı DYP temsilcisi eski Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Erek, yasanın son biçimini almadığını belirtti ve derneğin kendi görüşünü bundan sonra da savunabileceğini söyledi. Erek, "ben de Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurulmasına karşı değilim. Türkiye'de kadınların hızla haklarını aramaya başladıkları gözleniyor. Kadın hakları konusu önemli. Bu açıdan bakıldığında iki bakanlık ihtiyacı görülüyor. Yasa tasarısını eksik olduğunu ben de kabul ediyorum" dedi.

SHP adına konuşan PM Üyesi Önay Alpago, yasa tasarısının hazırlanışı biçimiyle bireye karşı olduğunu belirterek tasarının genişletilmesi gerektiğini söyledi. Kadının ve erkeğin "birey olma hakları"nın gözardı edildiğini belirten Alpago, erkeklerin de eğitilmesi ve sorumlu tutulması gerektiğini savundu.

CHP temsilcisi Birgen Keleş

ise, tasarımı eleştirerek "bakanlık kurulacak diye kadın zavallı bir konuma düşürülmüş, kadın, korunmaya muhtaçlar kategorisinde yer alıyor. Bu durum düzeltilmeli" dedi. Keleş, tasarının uluslararası sözleşmeler ve normlara da aykırı olduğunu görüşünü savundu.

Derneğimiz adına konuşan SHU. Müjdat Ünsalan, sosyal hizmetler camiasının bir kadın bakanlığı kurulmasına karşı olmadığını ancak Türkiye'de bir "Sosyal Hizmetler Bakanlığı"nın kurulmasını da şart olduğunu anlattı. Ünsalan, tasarının meslek örgütlerinden daha da önemlisi sosyal hizmet camiasının görüşü alınmadan hazırlandığını anlatarak,

"katılımcı, demokratik anlayış nerede?" diyesordu. Dernek olarak, bakanlık kurulmasının "takipçisi" olacağımızı anlatan Ünsalan, katkılarımızın dikkate alınması için de elden gelen

herşeyin yapılacağını anlattı. Yaklaşık 3 saat kadar süren tartışmalardan sonra üç parti temsilcisi de Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin fikrinde mutabakata vardılar. Yani tasarının alelacele hazırlandığı, kadınlara da sosyal hizmetler camiasına da çok yararlı olmayacağı noktasında görüş birliğine varıldı.

Yine 8 Mart "Dünya Kadınlar Günü" nedeniyle derneğimiz genel merkezinde çalışmalarını yürüten arkadaşlarımız da tasarımı kendi aralarında tartışmaya açtılar. Kadınlar, 6 Mart'tan başlayarak 3 günü de dolu dolu geçirme kararı aldılar ve planlarını hayata geçirdiler de. Dernek

luşlarıyla dayanışma içinde çeşitli etkinliklere katılması, 7 Mart'ta Yüksel Caddesi'nde açılan stand ve kurulan serbest kürsüde yapılan konuşma, bunların bazılarıydı.

Sağlık Bakanlığı'nın hazırlandığı yeni sağlık yasa tasarısıyla ilgili olarak tıbbi sosyal hizmet uzmanlarının görüşlerini içeren bir rapor da Dernek Başkanı Doğan Karşı tarafından bakanlığa sunuldu.

Buraya kadar anlatılanların meslektaşlarımızı bir hayli yorduğunu hatta biraz da "sıkıcı" olduğunuzu biliyoruz. Bazı etkinliklerimiz ve amaçlarımızı da kısa süre içinde elinize ulaştırmayı hedeflediğimiz dergide anlatmayı umuyoruz.

Değerli meslektaşımız, bütün bunlardan sonra, Olağanüstü Genel Kurul'la yönetime gelen bizlerin bu ayın sonunda görev sürelerinin bittiğini de hatırlatmak istiyoruz. Genel kurulumuz Nisan'ın 17'sinde yine Ankara'da.

İzmir şubemizin kurulduğunu ve 1. genel kurulunu yaptığını, İstanbul'da kuruluş hazırlıklarının tamamlanma aşamasına geldiğini de müjdelemek istiyoruz. Kısa da olsa hep birlikte yaşadığımız tatlı ve ılık "biz yorgunlukları"nın uzun yıllar aynı güzellikleri çoğaltarak yaşanmasını istiyoruz.

Hepinize çalışmalarınızda başarılar dilerken, sevgilerimizi ve selamlarımızı sunuyoruz.

ÖZÜRLÜLER İÇİN YAŞAM ALANLARININ
PLANLANMASI

M.VEYSİ OYMAK
Sosyal Hizmet Uzmanı/ŞHÇEK

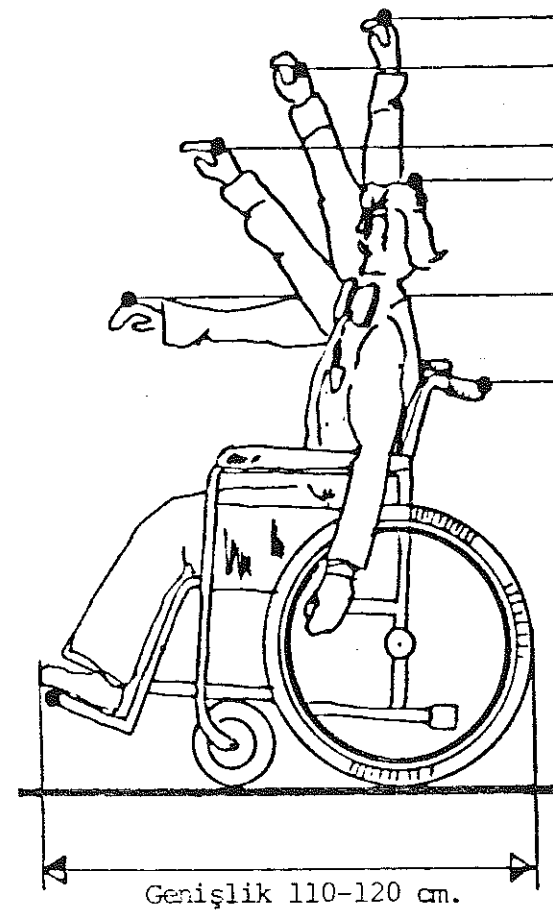
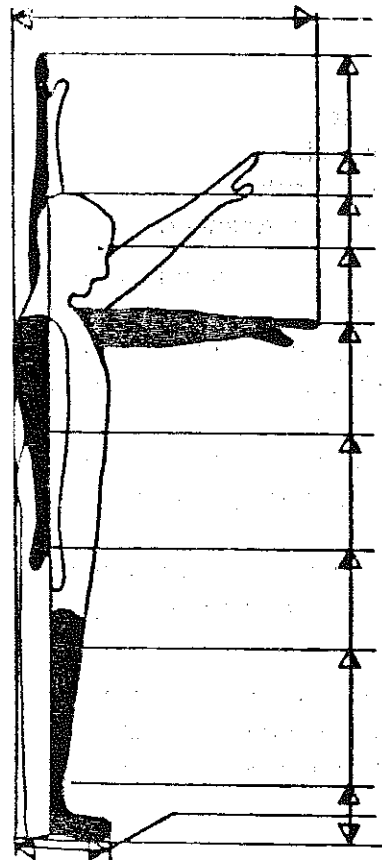
Özürlülerin evlerde, özel eğitim okullarında bakım ve rehabilitasyon amaçlı kuruluşlarda fiziki engellerle karşı karşıya kalmadan ve başkalarına bağımlı olmadan kendi kendilerine yaşamlarını sürdürebilmeleri için binaların mimari projelerinde belirli kriterlerin gözönünde bulundurulması gerekir. Aslında bu tür kriterler salt özürlüler için değil aynı zamanda çocuk ve yaşlılar için de sözkonusudur.

Bu nedenle özellikle içinde hareket engeli olan insanların yaşayacağı binalar projelendirilirken ilk etapta antropometrik ölçüler, daha sonra da özür türü ve durumu hesaba katılarak planlama yapılmalıdır.

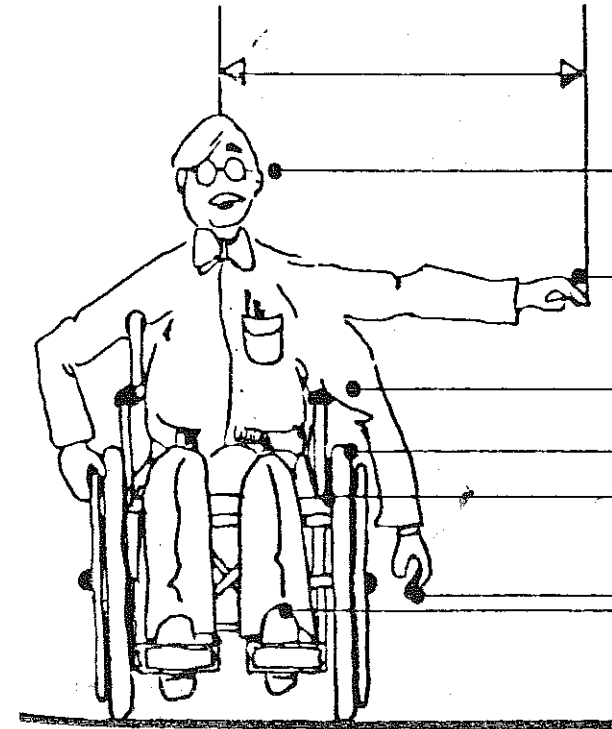
Şekil 1'de ayakta duran, Şekil 2'de ise tekerlekli sandalyede oturan bir kişiye ait antropometrik ölçüler (Almanya ölçülerine göre) verilmektedir.

ORTALAMA ÖLÇÜLER (cm.)

Çocuk		Yetişkin	
6 Yaş	12-14 Yaş	Kadın	Erkek
60	67	79	85
140	175	197	214
120	135	178	194
125	140	163	176
112	125	150	162
100	110	137	144
74	86	104	112
43	55	73	74
32	44	50	52
-	-	10	10
-	-	29	31

Ulaşılabilir dikey yükseklik	172.5
Ulaşılabilir eğimli yükseklik	160.0
45°'lik ulaşılabilir yükseklik	142.0
Kafa yüksekliği	134.5
Göz seviyesi yüksekliği	122.0
90°'lik omuz seviyesi yüksekliği	104.0
Sandalye tutamak yüksekliği	91.5

Yatay ulaşılabilir kol mesafesi	81.5
Göz seviyesi yüksekliği	122.0
Yatay kavrama yüksekliği	104.0
Tekerlekli sandalye kol yüksekliği	73.5
Kalça-Diz yüksekliği	68.5
Oturma seviyesi yüksekliği	51-53
Aşağı pozisyonda parmakucu yüksekliği	38.5
Ayak yüksekliği	22.8

Şekil 2

Özellikle özürhülerin, çocukların ve yaşlıların yararlanabileceğı her türlü binada aşğıdaki özelliklere dikkat edilmelidir.

1- Genel Özellikler

Binalar , ev olsun okul veya bakım ve rehabilitasyon merkezi olsun, hangi amaçla yapılsa yapılsın alanlararası rahat ve kolayca ulaşılabilir özelliklere sahip olmalıdır.

Bütün bölümleri, giriş ve çıkış alanları da dahil olmak üzere tekerlekli sandalye kullanan özürhünün hareketini engellemeyecek biçimde düzenlenmelidir.

Bina tercihan bir veya ençok iki katlı olmalıdır.

Bina içinde olabildiğince basamaklardan kaçınılmalıdır. Merdiven olarsa, geniş ve yayvan olmalı ve basamak yükseklikleri 15 cm'yi geçmemelidir. Merdivenin yan duvarlarına özürhünün emniyeti ve tutunabilmesi için barlar (tutamak) monte edilmelidir.

Giriş ve çıkış alanlarında engeller bulunmamalı, bütün zeminler basaraksız olmalıdır. Eşik bulunma zorunluluğı olan yerlerde, eşikler 1.5 cm'yi geçmemeli ve keskin olmamalıdır.

Bütün zeminler kaymayı önleyecek materyal ile kaplanmalıdır.

Hem dahili , hem de harici tekerlekli sandalyesi olanlar için tekerlekli sandalye değıştirme yeri planlanmalıdır.

Tekerlekli sandalyenin kolayca manevra yapabilmesi için, koridorlardaki dönüş alanları 140 x 140 cm.'nin altında olmamalıdır.

Tekerlekli sandalyenin muhafaza edileceğı alanlar 140 x 140 cm'nin altında olmamalıdır.

Odalarda tekerlekli sandalye konulacak yer ayrılmış olmalıdır.

Pencere perdeleri tekerlekli sandalyeye bağımlı özürhünün ulaşabileceğı ve açıp kapayabileceğı pozisyonda olmalıdır.

Varsa , balkon duvarları tekerlekli sandalyede oturan kişinin görüşünü engelleyecek durumda olmamalıdır.

Balkon kapıları çarpmalara meydan vermeyecek şekilde monte edilmelidir.

Özürhünün kullanımı amacıyla binada ve odalarda bulunan hertürlü araç-gereç erişilebilecek yükseklik ve mesafede olmalıdır. (Buzdolabı, ocak, radyo, televizyon, musluk vb.)

Psikolojik engellerden kaçınılmalıdır.

Asansör kabininin genişliğı 110 cm., derinliğı 140 cm. ve düğmelerin zeminden yüksekliğı ise 105 cm. olmalıdır.

Asansörün olduğı yerde 140 x 140 cm. ebatlarında bir hareket alanı oluşturulmalıdır.

Koridorlar enaz iki tekerlekli sandalyenin yanyana rahatça geçişini sağlayacak genişlikte olmalı ve duvarlara barlar (tutamak) monte edilmelidir.

Binada yangın emniyet tertibatı özürhülerin tahliyesi de dikkate alınarak düşünölmelidir.

Merkezi anons ve müzik sistemi bulundurulmalıdır.

Binada elektrik kesintileri olduğunda devreye girebilecek jeneratör bulunmalıdır.

Çevre tanzimi yapılırken tekerlekli sandalye kullanan özürhünün, bahçede rahatlıkla dolaşabilmesi gözönünde bulundurulmalıdır.

2- Kapılar

Giriş ve çıkış kapısı , çift kapılı, otomatik açılır kapanır , açılış ve kapanışta emniyetli, içeriden ve dışarıdan tekerlekli sandalye kullanan özürhünün görünüşünü engellemeyecek şekilde olmalıdır.

Bina içindeki bütün dahili kapıların tekerlekli sandalye ve kol-tuk değnekleri kullanan özürhüler ile anormal yürüyüş ve hareket kabiliyeti olan özürhülerin hareketlerini kolaylaştıracak biçim ve genişlikte (asgari 90 cm.), tokmak ve tutamaklarının zeminden yüksekliğı ençok 104 cm. olmalıdır.

Kapılar kolay açılır ve çarpmaktan dolayı bozulmayacak , kırılmayacak kalitede olmalıdır. Özürhülerin tekerlekli sandalye ile geçişlerinin kolay olması için , kapıların açıldığı yöne doğru yaklaşık 160 cm. lik bir hareket alanı bırakılmalıdır.

Şekil 3'te değışik kapı genişlikleri yer almaktadır.

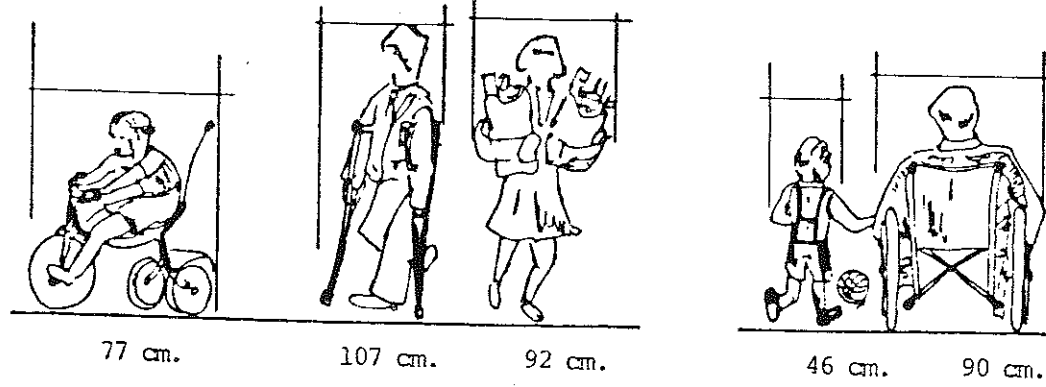
Çocuk 3 tekerlekli bisiklet ile

Özürlü koltuk değnekleri ile

Kadın alış veriş torbaları ile

Çocuk

Yetişkin özürlü tekerlekli sandalye ile

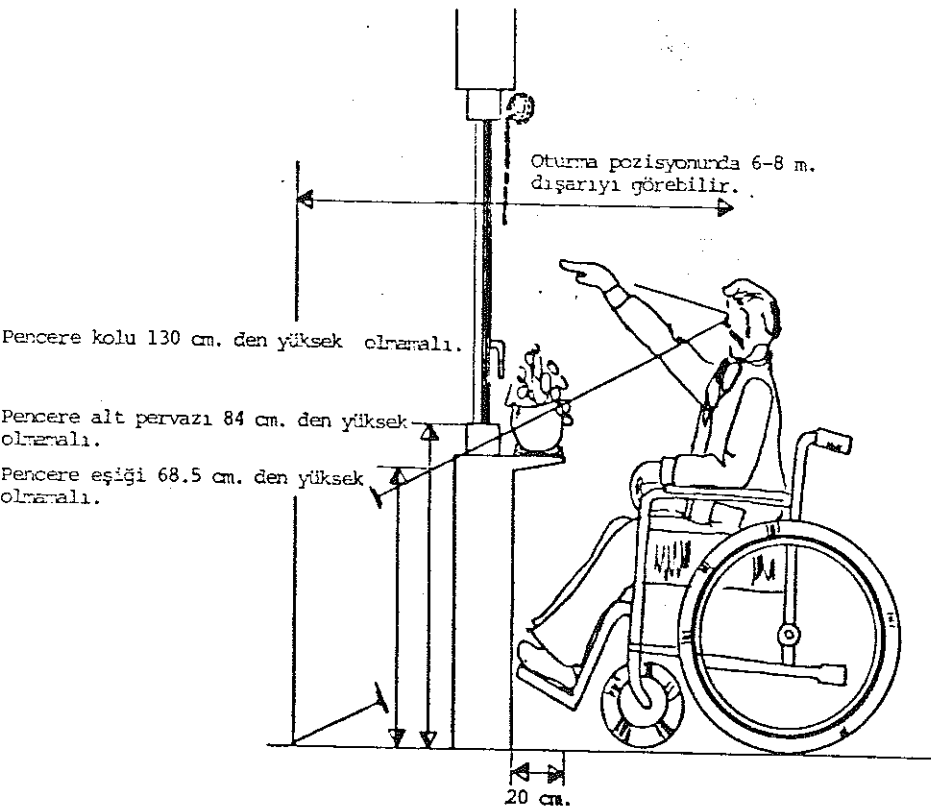

Şekil 3

3- Pencereleler

Tekerlekli sandalyede oturan özürlünün dışarıyı rahatça seyredebilmesi için pencerenin zeminden yüksekliği 84 cm., pencere kolunun yüksekliği ise 130 cm. olmalıdır.

Ayrıca pencere kanatları içeriye doğru ve kolayca açılıp kapatabilecek biçimde düzenlenmelidir. (Şekil 4)

Şekil 4

4- Odalar

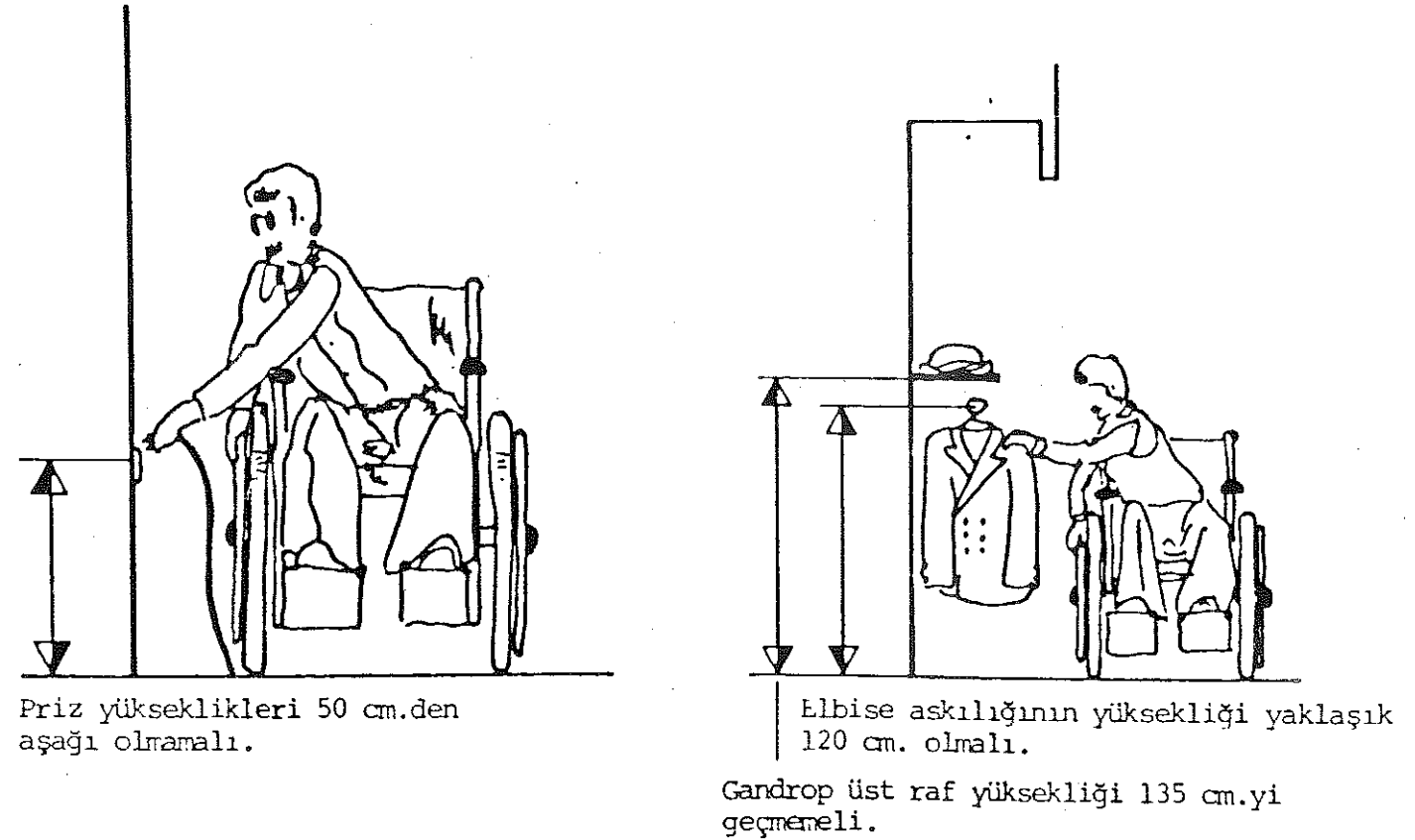
Tüm oda ve koridorların yüksekliği enaz 280 cm. olmalıdır.

Yatak odalarında zil ve gece lambası bulunmalıdır.

Tek kişilik odalarda tuvalet ve duş (banyo) olmalıdır.

Odalarda kişi sayısı kadar gömme dolap bulunmalıdır. Dolaplarıdaki askılar özürlünün tekerlekli sandalye ile ulaşabileceği yükseklikte ençok 120 cm. olmalıdır. Gardroptaki üst raf 135 cm.den yüksek olmamalıdır.

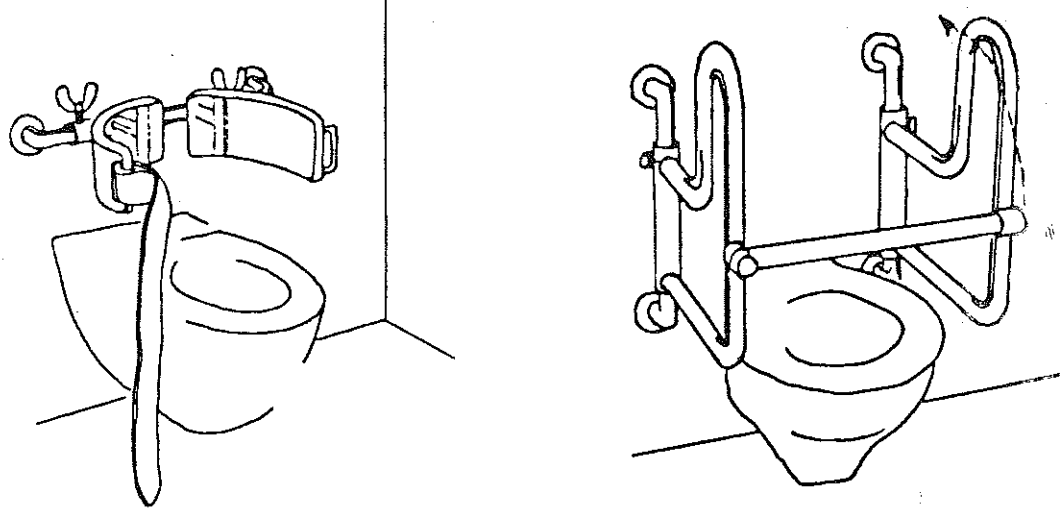
Tüm odalarda ve salonlarda televizyon seyretmek, radyo dinleyebilmek, çağrıyı işitebilmek için gerekli düzenleme yapılmalıdır. Tüm prizlerin yüksekliği 50 cm.den aşağı olmamalıdır. (Şekil 5)

Şekil 5

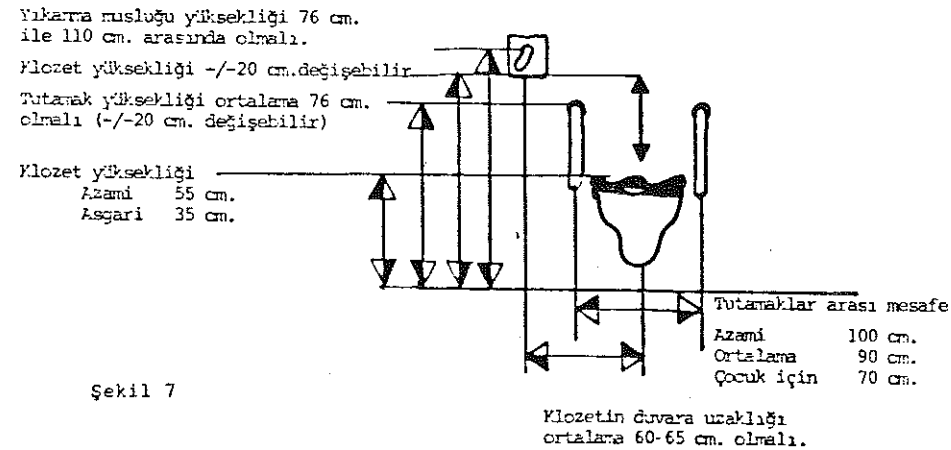
5- Tuvaletler

Tuvaletler tekerlekli sandalye ile girilebilir ve manevra yapılabilir genişlikte olmalıdır. Tuvaletler klozetli olup, yanlarında barlar ve emniyet tertibatı bulunmalıdır. (Şekil 6)

Şekil 6 - Çocuklar için emniyet kemerli klozet

Klozetin yüksekliği 50 cm. olmalıdır. Aşağıdaki şekil tuvalet ile ilgili ölçüleri vermektedir. (Şekil 7)

Şekil 7

6- Banyo - Duş

Tekerlekli sandalye ile girilebilir, çıkılabilir ve manevra yapılabilir genişlikte olmalıdır. Sadece duş olacaksa, duş alanı 140 x 140 cm. ebatlarında tutulmalı ve etrafına tutunma barları ile açılıp kapanan ve yüksekliği ayarlanabilen oturaklar monte edilmelidir.

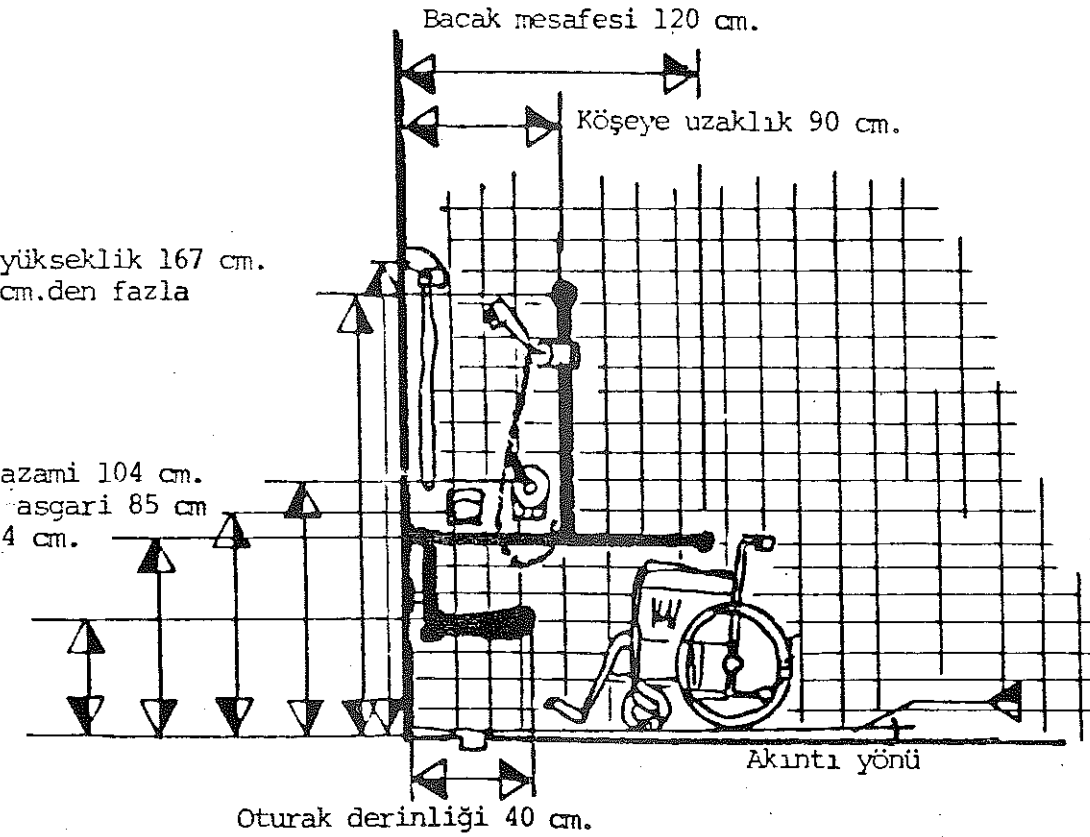
Eğer banyoda küvet bulundurulacaksa, küvetler tercihan yandan kapılı ve üç tarafından yanaşılabilir biçimde yerleştirilmelidir. (Şekil 8-9)

Banyo ve duşlarda sıcak su, ayarlı bir sıcaklık içinde verilecek şekilde sistem oluşturulmalıdır.

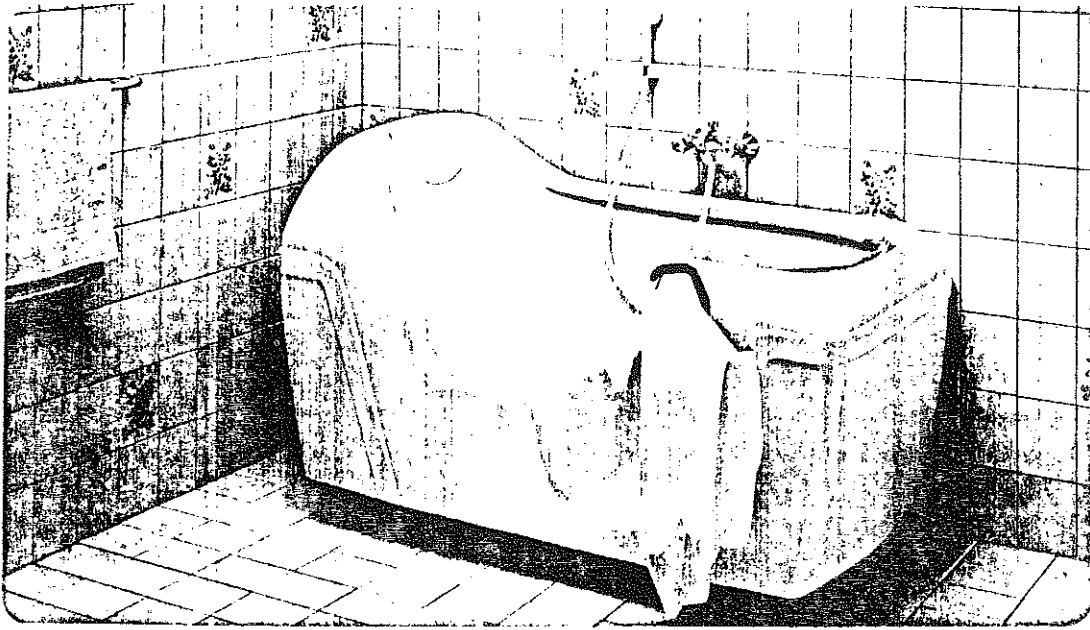
Azami yükseklik 167 cm.
Duş yüksekliği 180 cm.den fazla olmamalı.

Armatür yüksekliği azami 104 cm.
Sabunluk yüksekliği asgari 85 cm
Bar yüksekliği 78-84 cm.

Oturak yüksekliği 50-53 cm.

Şekil 8

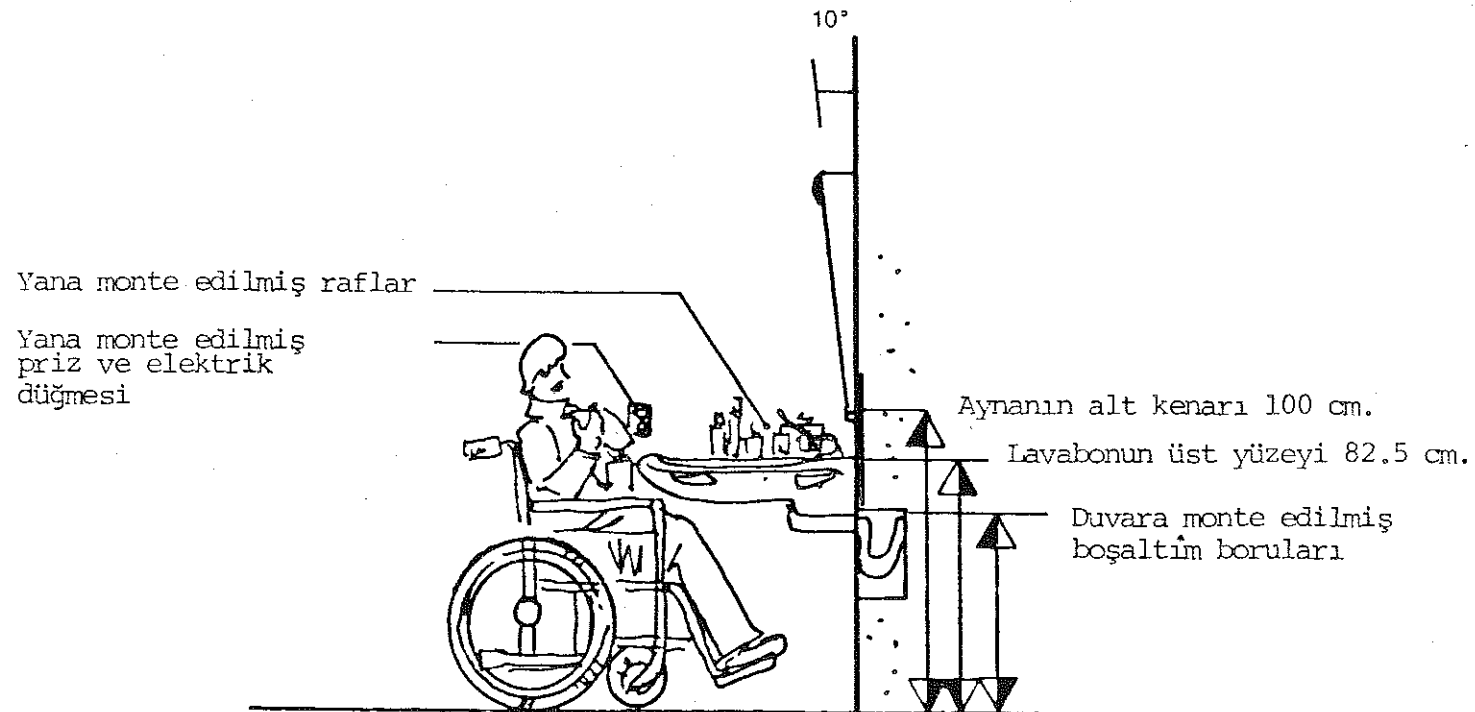

Şekil 9

7- Lavabolar

Lavaboların yerden yüksekliği azami 82.5 cm. ve ebatları da 50 x 65 veya 48.5 x 63.5 cm. olmalıdır. Lavabonun üstündeki ayna 10° eğimle duvara monte edilmelidir. (Şekil 10-11)

Musluklar , aşağı-yukarı , sağa-sola hareket ettirilerek veya dokunmatik olarak kullanılabilecek biçimde olmalıdır.

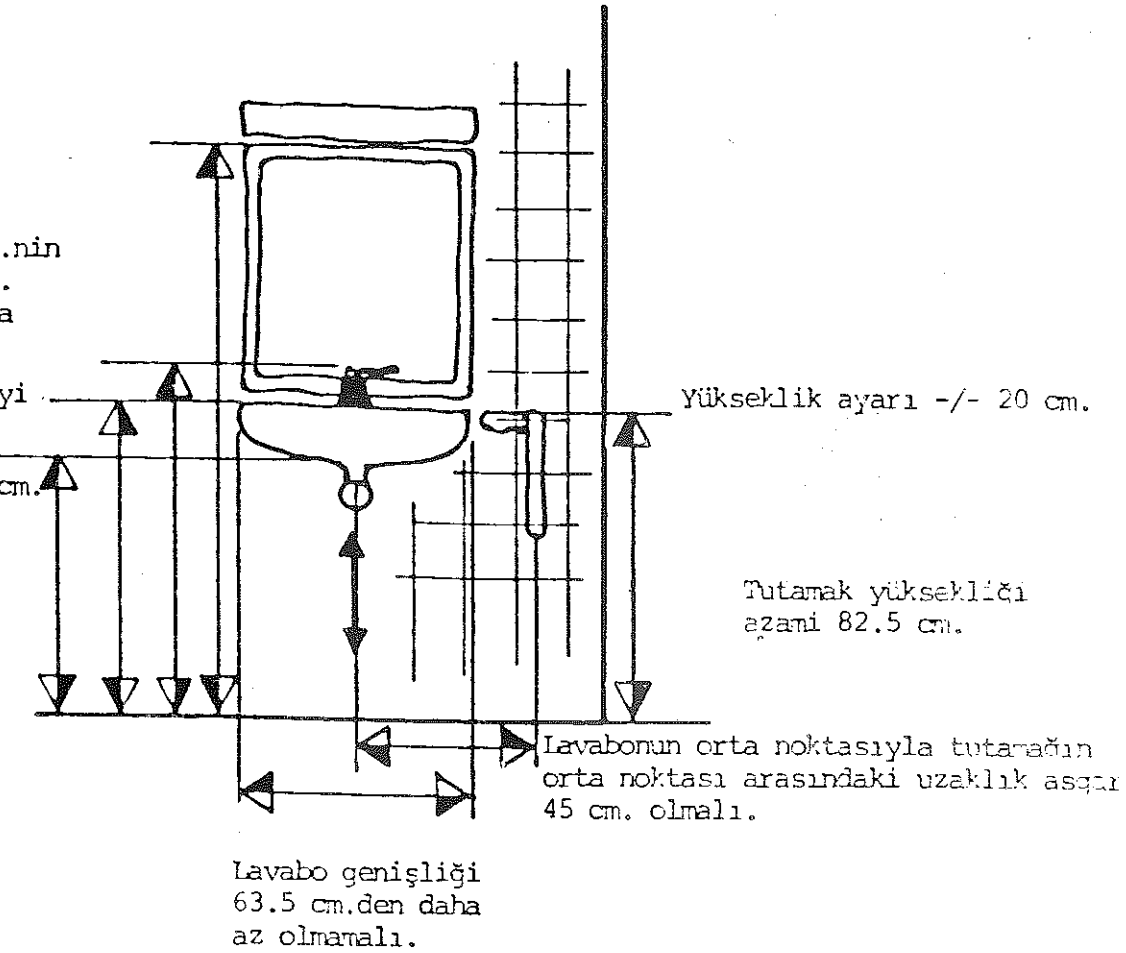

Şekil 10

Aynanın üst kenarı 140 cm.nin altında olmamalı.

Musluk kolu 103 cm.nin musluk ağzı 102 cm. yüksekliğinin altında olmamalı.

Lavabonun üst yüzeyi azami 82.5 cm. Lavabonun alt yüzeyi azami 67.5 cm.

Şekil 11

8- Döşeme

Tüm zeminler karo mozaik veya düz mozaik olmalıdır (ıslak alanlar, odalar, salonlar, koridorlar vb.)

9- Havalandırma

Tüm binada doğal ve suni havalandırma sirkülasyonu yeterli ölçüde sağlanmalıdır.

10- Isınma

Isınma merkezi sistem ile yapılmalıdır. Kalorifer petekleri ile doğrudan temas olmaması için koruyucu önlem alınmalıdır.

Oda sıcaklığı 22° , ıslak alan sıcaklığı (duş-banyo) 24° olacak biçimde düzenlenmelidir.

11- Aydınlanma

Güneş ışığını kontrol etmek ve özürünün gereksinimine göre ayarlayabilmek için pencerelere güneşlik veya pancur takılmalıdır.

Özürünün uzun süre arka üstü yatacağı dikkate alınarak, odaları aydınlatmak için kullanılan ışığın diffüz olarak verilmesine özen gösterilmelidir.

Aydınlatmada kullanılan elektrik tesisatı ile asansör vb. bina-
nın sabit tesislerinde kullanılan tesisatın ayrı olması güvenlik açı-
sından daha iyi olacaktır.

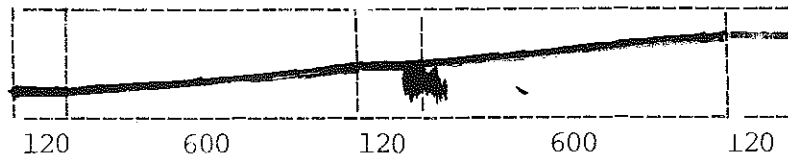
Merdivenler, sahanlıklar, koridor ve holler gerek doğal olarak gerekse floresans lambaları ile çok iyi aydınlatılmış olmalıdır.

12- Diğer özellikler

Ses yalıtımına çok özen gösterilmelidir.

Rampalar % 6 'lık eğimi aşmamalıdır.

6 m.den uzun bir rampada her 6 m.nin sonunda 120 cm:lik bir düz geçiş alanı bırakılmalı ve yeniden rampa başlatılmalıdır. (Şekil 12)

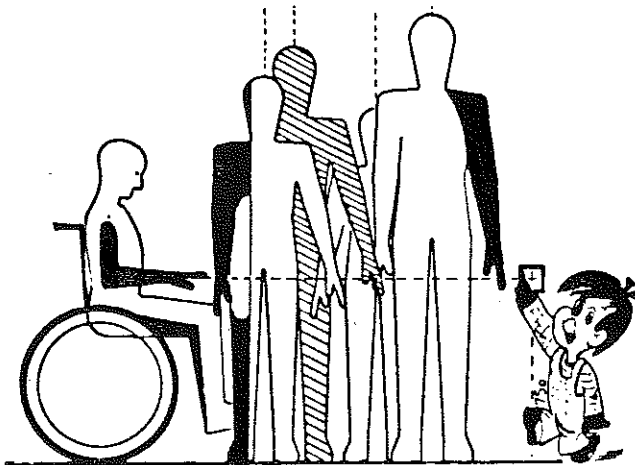

Şekil 12

Katlı binalarda muhakkak asansör konulmalıdır.

Yardım zilleri, bina içinde yeterince dağıtılmış olmalıdır.

Elektrik düğmeleri, ziller, prizler hem tekerlekli sandalye kullanan hem de ayakta olan özürünün erişebileceği yükseklikte, 72-75 cm. civarında olmalıdır. (Şekil 13)

Şekil 13

Uzun boylu erkek - kısa boylu kadın, orta boylu kadın - kısa boylu erkek, uzun boylu kadın - orta boylu erkek.

Tekerlekli sandalyede oturan insan ve genç çocuk, hepsi 72-75 cm. yükseklikteki elektrik düğmesine erişebilir.